

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Fredrik Nilsson

**Ett EG-rättsligt perspektiv på personbeskattningen och de
sociala trygghetssystemen i Öresundsregionen**

Examensarbete
20 poäng

Handledare:
Professor Sture Bergström
Doktorand Anette Bruzelius

Ämnesområde:
Internationell Skatterätt
Ht 2001

Innehåll

SAMMANFATTNING	1
FÖRORD	4
FÖRKORTNINGAR	5
1 INLEDNING	6
2 INTERN INTERNATIONELL SKATTERÄTT	8
2.1 Beskattningsprinciper	8
2.2 Svenskars skattskyldighet	9
2.2.1 Obegränsat skattskyldiga	9
2.2.1.1 Beskattningskonsekvenser för obegränsat skattskyldiga	10
2.2.2 Begränsat skattskyldiga	11
2.2.2.1 SINK	11
2.2.2.2 Beskattningskonsekvenser för begränsat skattskyldiga	12
2.3 Danskars skattskyldighet	12
2.3.1 Obegränsat skattskyldiga	13
2.3.1.1 Beskattningskonsekvenser för obegränsat skattskyldiga	13
2.3.2 Begränsat skattskyldiga	14
2.3.2.1 Beskattningskonsekvenser	14
3 DUBBELBESKATTNINGSAVTALS-RÄTTEN	16
3.1 Internationell dubbelbeskattning	16
3.1.1 Undanröjande av dubbelbeskattning	16
3.1.2 Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna	17
4 EG-RÄTTEN	20
4.1 Förhållandet mellan de svenska beskattningsreglerna och EG-rätten	22
4.1.1 Är beskattningen jämförbar?	22
4.1.2 Öppen eller dold diskriminering?	23
4.1.3 Kan diskrimineringen rättfärdigas?	23
4.2 Förhållandet mellan de danska beskattningsreglerna och EG-rätten	25
5 FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV SINK	26
6 SOCIALA TRYGGHETSSYSTEM	27
6.1 Det Svenska socialförsäkringssystemet	27
6.1.1 Svenska socialförsäkringsförmåner	28

6.2	Danska socialförsäkringssystemet	30
6.2.1	Danska socialförsäkringsförmåner	30
6.3	EG-rätten angående social trygghet	32
6.3.1	Förordning 1408/71	33
6.3.1.1	Personkrets	33
6.3.1.2	Den kompetenta staten	33
6.3.1.3	Förordningens huvudprinciper	34
6.3.2	Förordning 1408/71:s tillämpning på personer i Öresundsregionen	35
6.3.2.1	I vilket land skall socialförsäkringsförmånerna betalas ut?	35
7	SLUTSATSER	38
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	40
	Förförarbeten	41
	Svensk Lagtext	42
	Dansk Lagtext	42
	Övrigt	42
	Internetsidor	43
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	44

Sammanfattning

I min uppsats redogör jag för beskattningssituationen samt de sociala trygghetssystemen för arbetspendlare i Öresundsregionen. Anledningen till att jag behandlar båda dessa ämnen, är att jag tycker det är viktigt för helhetsbilden då ämnena kan sägas bero på varandra. Med detta menar jag att ett land med höga socialavgifter kan nästan uteslutande finansiera sin välfärd med dessa avgifter och i gengäld ha en lägre skatt. Omvänt gäller för ett land med låga sociala avgifter. Trots det nära sambandet mellan beskattningen och de sociala trygghetssystemen, har jag valt att behandla de var för sig utan någon utpräglad integrering.

I första delen av uppsatsen har jag utrett beskattningssituationen för svenska och danska arbetstagare. Jag har här funnit att båda länderna i stort sett grundar sina beskattningsanspråk på samma principer avseende deras obegränsat- respektive begränsat skattskyldiga. Detta innebär att beskattningsanspråken grundas på domicilprincipen som huvudregel, men att det också förekommer skatteregler som är grundade på källstatsprincipen. Trots likheterna i de grundläggande principerna, förekommer det materiella skillnader i lagregleringen av skatterna. Begränsat skattskyldiga i Sverige beskattas med en källskatt på 25 % av inkomsten och saknar möjligheter att göra avdrag. I Danmark beskattas begränsat skattskyldiga med samma skattesats som gäller för där obegränsat skattskyldiga, men får i gengäld göra avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande. De personer som arbetspendlar d.v.s. arbetar i Danmark men är bosatta i ett annat land (s.k. gränsgångare) kan även välja att beskattas enligt särskilda gränsgångarregler. Skillnaden mot den normala beskattningen för de begränsat skattskyldiga är i detta fallet att en större avdragsrätt föreligger. Skattetrycket för arbetstagare i Danmark är generellt sett högre än i Sverige. Dessutom måste de danska arbetstagarna själva bekosta sitt sociala trygghetssystem, vilket i Sverige bekostas av arbetsgivarna.

Jag har vidare behandlat dubbelbeskattningsavtalsrätten, i vilken stater reglerar hur deras skatteanspråk skall fördelas då personer från respektive land intjänar inkomster i varandras länder. Avtalen är nödvändiga för att bl.a. undvika att inkomsterna beskattas mer än en gång. Exempelvis kan nämnas fallet då en person, bosatt i Sverige, intjänar en del av sin inkomst i Danmark. Personen skulle behöva skatta för sin inkomst i Sverige då han är obegränsat skattskyldig här p.g.a. sin bosättning, men också i Danmark eftersom han där är begränsat skattskyldig och hans inkomst härstammar från en dansk källa. Inom det nordiska dubbelbeskattningsavtalet regleras Sveriges tillgodohavanden i beskattningshänseende med de övriga nordiska länderna. Avtalet anger att då en person bosatt i ett nordiskt land intjänar inkomst från ett annat nordiskt land, skall han endast beskattas i hemviststaten. Vad avser förhållandet mellan Sverige och Danmark tillämpar de dock ett undantag från denna huvudregel. Inkomsten beskattas

nämligen i källstaten. Trots att inkomst som en i Danmark bosatt person intjänar i Sverige skall beskattas här, kan inkomsten ändå räknas med i det danska beskattningsunderlaget. Detta beror på att Danmark tillämpar *alternativ exempt* vid dubbelbeskattning. Däremot kommer en i Sverige bosatt persons intjänade inkomst i Danmark, inte att räknas med i det svenska beskattningsunderlaget eftersom Sverige tillämpar *full exemption*.

Den första delen har jag avslutat med att se på hur de danska och svenska beskattningsreglerna förhåller sig till EG-rätten. Trots att frågor om direkta skatter inte faller in under gemenskapens behörighet, så skall medlemsstaterna ändå respektera EG-rätten på detta område. Medlemsstaterna får därför inte tillämpa regler som kan strida mot exempelvis diskriminerings- och/eller restriktionsförbudet inom EG-rätten. Med diskrimineringsförbudet menas att ingen medborgare inom unionen skall behandlas negativt p.g.a. sin nationalitet. Enligt EG-domstolens praxis kan en skattemässig olikbehandling, vad avser rätten till avdragsmöjligheter, utgöra ett brott mot diskrimineringsförbudet. Den svenska beskattningen av begränsat skattskyldiga, kan därför anses strida mot EG-rätten. Detta blir särskilt aktuellt i de fall då en i Danmark bosatt person förvärvar en låg lön från Sverige, som endast skulle träffas av kommunal inkomstskatt på 31% vid obegränsad skattskyldighet, samtidigt som han har stora omkostnader. Det är nämligen fullt möjligt att de kostnader, som skulle varit avdragsgilla vid obegränsad skattskyldighet, utgör ett större belopp än vad personen sparat p.g.a. den lägre beskattningen. Den begränsat skattskyldige skulle i dessa fall behandlas på ett mindre förmånligt sätt än de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Däremot är den danska lagstiftningen i överensstämmelse med EG-rätten eftersom avdrag tillåts för arbetstagarens personliga- och familjesituation.

Efter beskattningsdelen, går jag in på hur socialförsäkringsrätten ser ut för personer i Sverige och Danmark. Precis som i beskattningsdelen inleder jag med att utreda de interna reglerna för socialförsäkringsförmåner i respektive land. Förmånerna har inordnats enligt den EG-rättsliga förordningen 1408/71. Reglerna liknar varandra i stort, men avvikelser förekommer. Som exempel kan nämnas sjukvården, vilken är gratis i Danmark men inte i Sverige. Det skall också nämnas att sjukvårdssystemet inte helt tillhör det svenska socialförsäkringssystemet eftersom det till stora delar är skattefinansierat. Den största skillnaden mellan Danmarks och Sveriges socialförsäkringssystem är just finansieringen. Det danska systemet finansieras direkt av arbetstagarna medan det svenska finansieras av arbetsgivarna.

Jag tar sedan och tillämpar EG-rätten på området för socialförsäkringsrätt, för att finna ut vilket socialförsäkringsskydd som personer som arbetspendlar mellan Sverige och Danmark har rätt till. EG-rätten består här till huvudsak av förordning 1408/71. Förordningen samordnar EU-staternas socialförsäkringssystem men säger ingenting om hur deras nationella system

skall vara uppbyggda. Enligt förordningen skall en arbetstagare som huvudregel omfattas av lagstiftningen i den stat där han arbetar. Detta innebär oftast att de sociala förmånerna skall bekostas av arbetsstaten. Det skall dock poängteras att trots att arbetsstaten bär kostnaden för förmånen, är det inte säkert att den också utger förmånen.

Avslutningsvis har jag genomfört en kortare analys av uppsatsens viktigaste delar.

Förord

Jag vill här tacka mina handledare professor Sture Bergström och doktorand Anette Bruzelius som genom regelbunden handledning bistått mig med värdefulla synpunkter och information i mitt arbete. Jag vill även tacka den internationella skatteavdelningen på Öhrlings PricewaterhouseCoopers i Malmö, där jag under terminen genomfört en månads praktiktjänstgöring. Tjänstgöringen medförde att jag fick en möjlighet att se praktiskt på problemet med arbetspendlare i Öresundsregionen, vilket färgat min uppsats.

Lund, januari 2002

Fredrik Nilsson

Förkortningar

AFL	Lag om allmän försäkring
Arbetspendlare	Fysisk person med hemvist i ett land men som arbetar i ett annat land
EG	Den Europeiska Gemenskapen
EU	Den Europeiska Unionen
Gränsgångare	Dansk beteckning på arbetspendlare
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
KIL	Kommunala Indkomstskatelovent
KSL	Kildeskatelovent
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
SINK	Lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta
SofL	Socialförsäkringslagen

1 Inledning

År 2000 invigdes Öresundsbron mellan Sverige och Danmark. Genom tillkomsten av bron har det blivit lättare för personer att ta sig från ena sidan av Öresund till den andra. Detta har medfört att ett flertal personer fått möjligheten att söka- och ta arbete i både Sverige och Danmark. Det har också medfört att personer i regionen fått en möjlighet att bosätta sig på valfri sida av Öresund. Trots de fördelar som bron bidraget med, har även vissa problem uppstått. Vi har i dagspressen kunnat läsa rubriker som ”Lika regler bäst för Öresund”¹, ”Danmark redo ändra skatteregler”² och ”Lös de regionala skatteproblemen”³. Detta beror framförallt på att vissa skatte- och socialförsäkringsrättsliga regler har kommit i konflikt med politiska mål på båda sidor av sundet. Ett av de största problemen har sin grund i att beskattningsrätten tillfaller källstaten vid arbetspendling mellan Sverige och Danmark.⁴ Personer som bor på ena sidan av Öresund och arbetar på den andra sidan, får ta del av den kommunala servicen i sin hemkommun trots att de inte tillför någon skatt till denna. Problemet är störst för de sydsvenska kommunerna eftersom det finns fler svenskar som arbetspendlar till Danmark än danskar som pendlar till Sverige.⁵

Mot bakgrund av det ovan sagda, ansåg jag det vara av intresse att utreda vilka interna- och internationella skatterättsliga regler som Sverige och Danmark tillämpar samt att pröva dess förenlighet med EG-rätten. Jag har dessutom valt att titta närmare på det svenska- och danska sociala trygghetssystemet. På motsvarande sätt som i beskattningsdelen, har jag på socialförsäkringsområdet tillämpat EG-rätten för att se vilka förmåner som skall utges till de arbetstagare som arbetspendlar mellan Sverige och Danmark.

Jag har två syften med min uppsats. Det första är att utreda vilka skatterättsliga regler som är tillämpliga på arbetspendlare i Öresundsregionen och hur dessa regler förhåller sig till EG-rätten. Mitt andra syfte är att klargöra vilka socialförsäkringsförmåner arbetstagarna har rätt till, samt från vilket land dessa förmåner skall utges. Jag har avgränsat min uppsats till att endast gälla personbeskattningen av, och de sociala försäkringsförmånerna för, arbetstagare i Öresundsregionen.

¹ Anders Olshov, Anders Ydstedt, Lennart Nilsson, *Lika regler bäst för Öresund*, Dagens Industri, 2001-06-30, s. A4.

² Björn Sjö, *Danmark redo ändra skatteregler*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-08-13, s. A5.

³ Stephan Muchler, Lars Krobeck, *Lös de regionala skatteproblemen*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-11-21, s. A2.

⁴ Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna, artikel 15.

⁵ Hans Nyström, *Skattemyter drabbar regionen*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-10-09, s. A2.

Jag har utgått ifrån två olika problemställningar:

- 1) kan reglerna i SINK, om avsaknad av kostnadsavdrag för danskarna, anses utgöra en diskriminering som strider mot reglerna om fri rörlighet för personer inom EG-rätten?
- 2) varifrån utges de olika socialförsäkringsförmånerna till arbetspendlare i Öresundsregionen?

2 Intern internationell skatterätt

2.1 Beskattningsprinciper

Internationell skatterätt utgörs av de skatteregler som har någon form av anknytning till utlandet. Rätten kan delas upp i tre beståndsdelar: intern internationell skatterätt, dubbelbeskattningsavtalsrätt samt EG-rätt.⁶ Jag kommer nedan i min uppsats att visa hur alla dessa tre områden interagerar för att lösa skatterättsliga tvister för pendlare arbetstagare i Öresundsregionen.

Inom den interna internationella skatterätten sätter varje stat för sig upp de skatteregler vilka skall tillämpas på skatterättsliga problem med internationell anknytning. Det finns huvudsakligen tre olika anknytningsprinciper som stater kan forma sina skatteanspråk utifrån. En person kan beskattas i den stat han är bosatt i (*domicilprincipen*), den stat han är verksam i (*källstatsprincipen*), eller den stat där han är medborgare i (*nationalitetsprincipen*).⁷

Domicilprincipen kan motiveras utifrån att det är i det landet man är bosatt i som man får ta del av sjukvård, barnomsorg, försvar, rättsväsende, skolväsende etc. Men varför skall ett land ha rätt att beskatta ens intäkter oavsett varifrån de härrör, endast p.g.a. personen är bosatt i det landet? Det kan tyckas orättvist att exempelvis en person som arbetar i land x under fyra månader måste beskatta intäkten i bosättningsland y. Det är ju faktiskt land x som har givit personen möjlighet att tjäna in sin inkomst. Källstatsprincipen grundar sig på att det är verksamhetsstaten som har skapat förutsättningarna för inkomsternas förvärvande. Det spelar alltså ingen roll enligt denna princip var i världen den beskattningsbara personen är bosatt. De argument som använts för domicilprincipen kan här utgöra kritik mot källstatsprincipen. Vad sedan gäller nationalitetsprincipen, så bygger denna på att det är medborglandet som en person har störst tillhörighet till och därför skall beskattning ske i det landet. Jag anser att denna princip är svårast att rättfärdiga. Som ovan nämnts, är det arbetsstaten som ger personen möjlighet att arbeta och bosättningsstaten som ger personen förmåner från samhället. Den stora frågan blir vad medborgarlandet bidrar med? Man kan hävda att det är i medborgarlandet som personen har fått ta del av de olika samhälls- förmånerna under sin uppväxt, men detta beror i så fall mer på att han varit bosatt där än att han varit medborgare i landet.

⁶ Lars Pelin, *Internationell Skatterätt* ur ett svenskt perspektiv, andra upplagan, Lund 2000, s. 15.

⁷ Riksskatteverket, *Handledning för internationell beskattning*, Avesta 2000, s. 23f. Ulf Tivéus, Anders Köhlmark, *Internationella skattehandboken*, fjärde upplagan, Kristianstad 2001, s. 19.

2.2 Svenskars skattskyldighet

Den svenska skattelagstiftningen är framförallt uppbyggd kring Inkomstskattelagen⁸ (nedan kallad IL). I lagen finns både inkomstskatt till stat och kommun upptagen. Lagen bygger på domicilprincipen men innehåller även inslag av källstatsprincipen. Lagen skiljer på de personer som i Sverige är obegränsat- respektive begränsat skattskyldiga.

2.2.1 Obegränsat skattskyldiga

Obegränsat skattskyldiga personer beskattas i Sverige för samtliga sina inkomster oavsett varifrån de härrör.⁹ En person kan vara obegränsat skattskyldig i Sverige trots att han arbetar i utlandet under en viss tid. Enligt 3 kap. 3 § IL kännetecknas en i Sverige obegränsat skattskyldig person av följande tre kriterier:

- 1) personen är bosatt i Sverige,
- 2) personen vistas stadigvarande i Sverige, eller
- 3) personen har väsentlig anknytning till Sverige samt har tidigare varit bosatt här.

Med att personen är bosatt i Sverige menas att han normalt tillbringar sin dygnsvila i Sverige, är folkbokförd här eller innehar någon form av permanent bostad här. Det är alltså frågan om personer som lever och bor i Sverige.¹⁰ Det spelar ingen roll i bedömningen huruvida personerna ofta är ute och resor eller har annat än svenskt medborgarskap. Flertalet i Sverige skattskyldiga räknas till denna kategori.¹¹

Om en person vistas stadigvarande i Sverige under en sammanhängande period om minst 6 månader anses han stadigvarande vistas här i riket. Det är dock tillåtet att företa tillfälliga avbrott i vistelsen, vilket exempelvis omfattar semester i utlandet eller hemresor till familjen.¹² Vistelsen i Sverige skall vara knuten till någon form av fast arrangemang, vilket innebär att exempelvis en handelsresande inte kan inneha stadigvarande vistelse här.¹³

Rekvisitet väsentlig anknytning har störst betydelse i anslutning till utflyttning från Sverige. Det rör frågan om personer som inte stadigvarande vistas i Sverige, men som tidigare haft sitt egentliga bo och hemvist i

⁸ Inkomstskattelag (1999:1229).

⁹ Det finns undantag från denna huvudregel. Enligt 3 kap. 9-12 § IL anges att intäkter som intjänats i utlandet under viss tid är skattefria i Sverige.

¹⁰ Pelin, s. 19.

¹¹ Riksskatteverket, s. 30ff.

¹² Nils Mattsson, *Svensk Internationell Beskattningsrätt*, 13 upplagan, Göteborg 2000, s. 31.

¹³ Gunnar Johansson, Gunnar Rabe, *Det Svenska Skattessystemet*, fjortonde upplagan, Göteborg 2001, s. 231.

landet.¹⁴ Om personen trots utflyttning från Sverige fortfarande anses ha så starka band till landet att han med största sannolikhet kan anses återvända hit, har han väsentlig anknytning till Sverige.¹⁵ En helhetsbedömning görs från fall till fall utifrån ett antal kriterier som finns uppställda i 3 kap. 7 § första st. IL. Av dessa kriterier kan bl.a. nämnas en persons medborgarskap, tiden för hans egentliga bo och hemvist i Sverige och om han tagit varaktigt bo och hemvist i utlandet.

2.2.1.1 Beskattningskonsekvenser för obegränsat skattskyldiga

Det svenska skattesystemet bygger på en proportionell skatteskala med progressiva inslag. En proportionell skatteskala innebär att den andel av inkomsten som skall betalas i skatt är konstant, medan en progressiv skatteskala innebär att andelen skatt ökar med inkomstens storlek. Skattepliktiga inkomster i inkomstslaget tjänst är lön, annan kontant ersättning samt förmåner.¹⁶ Den kommunala skatten, som bestäms av varje kommun för sig, utgör en skatt på ungefär 31 % av hela inkomsten. På inkomst som överstiger 252 000 kr (gränsbeloppet för inkomståret 2001) tillkommer även en statlig skatt. Den progressiva skatteskalen för inkomståret 2001 är:

Beskattningsbar förvärvsinkomst	Statlig skatt
-252 000	200 kr
252 000-390 400	200 kr + 20 % på inkomsten i skiktet
390 400-	200 kr + 25 % på inkomsten i skiktet. ¹⁷

Från den beskattningsbara inkomsten får sedan avdrag göras för de utgifter som använts för intäkternas förvärvande och bibehållande enligt 12 kap. 1 § IL. Vidare finns det regler om allmänna avdrag i 62 kap. och regler om grundavdrag i 63 kap. IL.

Allmänna avdrag

Enligt 62 kap. IL kan allmänna avdrag medges för vissa speciella utgifter. Avdrag medges för obligatoriska utländska socialavgifter enligt 6 § och för vissa periodiska understöd och periodiska utbetalningar enligt 7 §. Vidare kan avdrag medges för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton enligt 8 §.

Grundavdrag

Enligt 63 kap. IL kan grundavdrag medges. Med grundavdrag menas att den skattskyldige erhåller en viss del av sin inkomst skattefritt. Avdraget utgår

¹⁴ Tivéus, Köhlmark, s. 51f.

¹⁵ Sven-Olof Lodin, Gustaf Lindencrona, Peter Melz, Christer Silfverberg, *Inkomstskatt* – en läro- och handbok i skatterätt, del 1, åttonde upplagan, Lund 2001, s. 45.

¹⁶ Johansson, Rabe, s. 36.

¹⁷ Lodin m.fl., s. 59.

med mellan 0,27 – 0,5275 prisbasbelopp¹⁸ beroende på lönen enligt 63 kap. 3 § IL. Detta motsvarar ett belopp på mellan 9.963 – 19.465 svenska kronor.¹⁹

Reseavdrag

Enligt 12 kap. 26-30 § IL får skattskyldig avdrag för skäligen utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen om avståndet kräver att något transportmedel användes. Avdragen medges dock endast den del av kostnaderna som överstiger 7000 kr enligt 12 kap. 2 § tredje stycket. Vanligtvis brukar avdrag medges för det billigaste färdmedlet. Avdrag kan dock medges för körning med egen bil under förutsättning att den skattskyldige gör en tidsvinst på sammanlagt minst två timmar i förhållande till de allmänna kommunikationsmedlen.²⁰ Vid körning med egen bil medges avdrag med 16 kr/mil enligt 12 kap. 27 § tredje stycket IL. Enligt samma paragrafs fjärde stycke, medges avdrag för väg-, bro- och färjeavgifter med den faktiska kostnaden.

Ränteavdrag och kapitalavdrag

Avdrag får göras för ränteutgifter och kapitalförluster enligt 42 kap. 1 § 2 st. Det spelar i dessa fall ingen roll om de utgör en utgift för förvärvande och bibehållande av inkomster i inkomstslaget kapital eller inte.

2.2.2 Begränsat skattskyldiga

De personer som inte uppfyller kriterierna för obegränsad skattskyldighet, anses vara begränsat skattskyldiga i Sverige. Den begränsade skattskyldigheten innebär i princip att endast inkomster med betydande anknytning till Sverige skall beskattas här enligt 3 kap. 18-19 §§ IL. Resonemanget bygger på källstatsprincipen. Sverige kan inte ha kvar fullständiga beskattningsanspråk på dessa personer, men kan beskatta de inkomster som härrör från landet. Vidare regleras den begränsade skattskyldigheten i inkomstskattelagen för utomlands bosatta²¹ (nedan kallad SINK).

2.2.2.1 SINK

Enligt 3 § SINK föreligger skattskyldighet för fysiska personer som är bosatta utomlands men som uppstår skattepliktig inkomst från Sverige. Det föreligger dock ingen deklarationsskyldighet för personernas intjänade tjänsteinkomster.²² Innan ikraftträdandet av SINK gällde i stort sett samma regler vid betalning av skatt och taxering för både i riket bosatta som för i

¹⁸ Prisbasbeloppet motsvarar 36.900 kr för inkomståret 2001. Se Gunnar Rabe, *Skattelagstiftning - Lagar och andra författningar som de lyder den 1 januari 2001*, upplaga 01:1, Stockholm 2001, s. 796.

¹⁹ $36.900 \times 0,27 = 9.963$ kr. $36.900 \times 0,5275 = 19.465$ kr.

²⁰ Lodin m.fl., s. 126f.

²¹ Lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

²² Proposition 1990/91:107 om beskattning av inkomst av tjänst från Sverige m.m., s. 1.

utlandet bosatta men i Sverige arbetande personer. Det ansågs dock senare nödvändigt med en ny lagreglering på området. Anledningen till detta var att de utomlands bosatta åkte tillbaks till sina hemländer efter anställningstidens upphörande, i många fall utan att erlægga självdeklaration i Sverige. Myndigheterna kunde sällan få tag på den skattskyldiges hemadress och därmed komma i kontakt med honom efter flytten. Detta medförde att betydande belopp som tillhörde statskassan, försvann ut ur landet.²³

2.2.2.2 Beskattningskonsekvenser för begränsat skattskyldiga

I Sverige begränsat skattskyldiga beskattas med en definitiv källskatt på 25 % av bruttoinkomsten enligt 7 § SINK. I gengäld tillåts de inte att göra några avdrag för intäkternas förvärvande. Personerna får inte heller göra allmänna avdrag enligt 62 kap. 9 § IL, eller grundavdrag enligt 63 kap. 2 § IL. Vidare får de inte utnyttja uppkommen skattereduktion vid underskott i inkomstslaget kapital.²⁴ De begränsat skattskyldiga har inte heller någon rätt att göra avdrag för ränteutgifter enligt 42 kap. 1 § 2 st. IL, i de fall dessa inte utgör utgifter för förvärvande eller bibehållande av inkomster.

Reglerna för begränsat skattskyldiga är väldigt fördelaktiga för de personer som intjänar en hög inkomst i Sverige samtidigt som de har låga omkostnader. Detta beror på att avdragsförbudet kompenseras av att skatten är upp till 31%²⁵ lägre för dessa personer jämfört med för de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Det omvända gäller för de skattskyldiga som har en låg förvärvsinkomst i Sverige (mindre än 252.000 kr), men som har höga omkostnader. Den skattemässiga skillnaden mellan obegränsat- och begränsat skattskyldiga är nämligen i dessa fall endast 6%²⁶, medan avdragsförbudet kan utgöra en större förlust.

2.3 Danskars skattskyldighet

Den danska skattelagstiftningen är framförallt uppbyggd kring Kildeskateoven²⁷ (nedan kallad KSL). Den är på motsvarande sätt som den svenska IL, grundad på domicilprincipen. Skattskyldigheten till kommunen finns upptagen i Kommunala inkomstskateoven²⁸ (nedan kallad KIL).

²³ Ibid, s. 25.

²⁴ Mikael Boman, *Den skattemässiga behandlingen av inskränkt skattskyldiga gränsgångare i Sverige efter Schumacker-målet*, Skattenytt 1995, s. 729f.

²⁵ 56% - 25% = 31%.

²⁶ 31% - 25% = 6%.

²⁷ Lov 2000-10-04 nr. 916 om opkraevning af indkomstskat samt kommunal og amtskommunal ejendomsvaerdiskat for personer mv.

²⁸ Lov 1999-10-13 nr. 770 om Kommunal indkomstskat.

2.3.1 Obegränsat skattskyldiga

Enligt 1 § KSL, är en person obegränsat skattskyldig till statlig inkomstskatt i Danmark om denne är bosatt i Danmark eller stadigvarande vistas där. Den danska lagstiftningen har ingen motsvarighet till kriteriet om väsentlig anknytning, men tar i viss mån hänsyn till det inom bosättningsbegreppet. Bosättningskriteriet är det viktigaste anknytningskriteriet. Avgörande för detta kriterium är huruvida den skattskyldige håller på att bygga upp ett hushåll, har skaffat bostad eller på annat sätt visar att han tänkt sig en hemvist i Danmark.²⁹ Kriteriet om stadigvarande vistelse tycks vara i det närmaste identiskt med dess svenska motsvarighet. Avgörande är nämligen om personen vistas stadigvarande under minst sex månader i Danmark. Dessutom får personen göra kortare uppehåll i vistelsen.³⁰ Det kan vara av intresse att påpeka att till skillnad från svensk lagstiftning, så har sex månaders kriteriet skrivits ut direkt i lagtexten i Danmark. Den som uppfyller kriterierna för obegränsat skattskyldig till statlig inkomstskatt, är också skattskyldig till kommunal inkomstskatt enligt 1 § KIL.

2.3.1.1 Beskattningskonsekvenser för obegränsat skattskyldiga

Danmark har, precis som Sverige, en progressiv skatt. Statsskatten delas upp i ”bundskat”, ”mellemskat” och ”topskat”. För år 2000 gällde följande skatteskalor: bundskaten utgick med 7 % på alla inkomster oavsett storlek. På inkomst som översteg 164.300 kr utgick dessutom en ”mellemskat” på 6 %. Slutligen fanns där en toppskatt på 15 % som inträdde för inkomster på över 267.600 kr. Kommunalskatten var i genomsnitt 32 %.

I Danmark finns en regel om ett allmänt skattetak, som innebär att den samlade skatten till stat, län och kommun (bundskat + mellemskat + topskat + amtsskat + kommuneskat) inte får överstiga en samlad skatt på 59 %.³¹

På samma sätt som i Sverige, får avdrag göras med kostnader för intäkternas förvärvande. Det kan noteras att det i Danmark inte finns någon motsvarighet till Sveriges allmänna avdrag och kapitalavdrag.³²

Grundavdrag

I Danmark utgår ett grundavdrag med hela 33.400 kr för inkomståret 2001, för skattskyldiga personer.³³

²⁹ Aage Michelsen, *International Skatteret*, andra upplagan, Köpenhamn 1996, s. 115ff. Bo von Eyben, Jorgen Norgaard och Jan Pedersen, *Karnovs Lovsamling*, 16:de upplagan, Köpenhamn 2000, s. 988ff.

³⁰ Michelsen, s. 132f.

³¹ http://www.erhverv.toldskat.dk/display.asp?mode=2&o_id=71614, 2001-09-13 kl. 11.20 (informationssida från Danmarks motsvarighet till Riksskatteverket).

³² <http://www.oresunddirekt.com/se/tema.asp?page=dept&objno=1786> (informationssida från den svenska och danska staten om förhållandena i Öresundsregionen).

³³ Lov 2000-10-04 nr. 918 om indkomstskat for personer, 10§.

Reseavdrag

Om man behöver använda sig av transportmedel för att ta sig till och från arbetet kan man få reseavdrag enligt ligningsloven³⁴ 9(b)§. Avdraget är beroende dels av avståndet till arbetet, men också av antalet arbetsdagar man har per år. Det spelar ingen roll i Danmark huruvida transporten sker med lokala färdmedel eller bil. Avdraget medges endast om avståndet mellan hem och arbete överstiger 24 km om dagen enligt 9(c)§ ligningsloven. Om man färdas mellan 25-100 km per dag utgår ett avdrag med 154 öre/km. Vid över 100 km per dag, utgår 77 öre/km. Beloppet multipliceras sedan med antalet arbetsdagar/år för att få ut det korrekta avdragsbeloppet.³⁵

Ränteavdrag

Avdrag får göras för ränteutgifter enligt 6(e)§ lov om inkomstskatt till staten.³⁶

2.3.2 Begränsat skattskyldiga

Begränsad skattskyldighet till statlig inkomstskatt föreligger i Danmark för de personer som, utan att vara bosatta eller stadigvarande vistas i landet, intjänar inkomster från ekonomisk eller arbetsmässig aktivitet i landet.³⁷ De är dessutom skyldiga till kommunal inkomstskatt enligt 9 § KIL.

2.3.2.1 Beskattningskonsekvenser

Enligt de danska skattereglerna kan man som arbetspendlare till Danmark välja att bli beskattad i två olika kategorier, nämligen *begränsat skattepliktig* eller *gränsgångare*. Detta gäller under förutsättning att arbetstagaren intjänar minst 75 % av sin årsinkomst i Danmark, enligt 2§ och 5(A)§ KSL.

Skattskyldigheten för en begränsat skattskyldig är densamme som för en i Danmark obegränsat skattskyldig. Detta innebär att skatten kan uppgå till hela 59% av inkomsten. Som begränsat skattepliktig, beviljas personen endast avdrag för de kostnader som han har haft för intäkternas förvärvande. Detta innebär i princip att avdrag medges för resekostnader till och från arbetet.³⁸ En arbetspendlare som väljer att beskattas som begränsat skattskyldig och som är gift, kan dessutom få göra ett ”giftasavdrag” på 22.900 kr vid beräkningen av inkomstskatten.³⁹

Gränsgångare beskattas på samma vis som en i Danmark obegränsat- eller begränsat skattskyldig. Möjligheterna till avdrag är dock större än för de begränsat skattskyldiga. Det skall påpekas att trots att beskattningen är

³⁴ Lov 2000-08-16 nr. 775 om påligningen af inkomstskatt till staten.

³⁵ http://www.erhverv.toldskat.dk/display.asp?mode=2&o_id=71614, 2001-09-13 kl. 11.20 (informationssida från Danmarks motsvarighet till Riksskatteverket).

³⁶ Lov 1922-04-10 nr. 149 om inkomstskatt till staten.

³⁷ KSL 2 §.

³⁸ KSL 2§ 2 st.

³⁹ Lov 2000-08-16 nr. 775 om påligningen af inkomstskatt till staten, 9§(f).

densamme som för obegränsat skattskyldiga, är avdragsmöjligheterna ej samma.⁴⁰ Enligt KSL 5(B)§ har en gränsgångare, utöver rätten till avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande, rätt till avdrag för ränteutgifter som härstammar från lån till egen bostad. Han har också rätt att göra avdrag för räntor på studielån.

Det är inte lätt för den skattskyldige att direkt veta vilket beskattningssätt som för honom blir det mest förmånliga. En arbetspendlare som är ensamstående, tjänar alltid på att beskattas som gränsgångare. Om han däremot är gift, kan valet av beskattningssätt sägas bero på inkomsten hos den i Sverige bosatta hustrun. I de fall då hustrun saknar någon beskattningsbar inkomst och paret belånat sitt hus, bör det vara fördelaktigast att beskattas enligt gränsgångarreglerna eftersom avdrag för lånet kan medges. Arbetar både mannen och kvinnan kan det vara mera fördelaktigt att beskattas enligt reglerna för begränsat skattskyldig, eftersom kvinnan i det fallet kan göra avdrag i Sverige för lånet på huset.

⁴⁰ von Eyben m.fl., s. 1003.

3 Dubbelbeskattningsavtalsrätten

3.1 Internationell dubbelbeskattning

Om samtliga stater skulle tillämpa sina interna skatterätter var för sig, hade det varit besvärligt att försöka arbeta och bo i mer än ett land samtidigt. Eftersom stater bygger sina beskattningsanspråk på olika principer skulle personer lätt kunna beskattas mer än en gång för samma inkomst. Som exempel kan nämnas det fallet då en person är medborgare i land x, där beskattningsanspråket grundas på nationalitetsprincipen. Han är bosatt i land y där domicilprincipen är rådande och är slutligen verksam i land z där källstatsprincipen tillämpas. Personen får i det här fallet beskatta sin inkomst tre gånger. Fenomenet kallas internationell dubbelbeskattning och innebär att en person utsätts för hårdare beskattning än om han endast skulle anses ha samband till en stat.⁴¹

För att komma runt problemet med den ökade beskattningen kan stater reglera sina tillgodohavanden genom s.k. dubbelbeskattningsavtal. Detta innebär att staterna ingår avtal med varandra om vilka skatterättsliga regler som skall gälla avseende de situationer då deras medborgare väljer att arbeta och/eller uppehålla sig i varandras länder. Avtalen kan vara både bilaterala (ingås mellan två länder) och multilaterala (ingås mellan fler än två länder). Flertalet av de dubbelbeskattningsavtal som finns i världen har skrivits med OECD:s⁴² modellavtal som mall. Sveriges avtal utgör inget undantag från denna huvudregel. Det förekommer dock att Sveriges cirka 75 dubbelbeskattningsavtal med olika länder skiljer sig på enstaka punkter från OECD:s avtal.⁴³

3.1.1 Undanröjande av dubbelbeskattning

Det finns två internationellt vedertagna principer mellan vilka länder kan välja att reglera sina beskattningsanspråk för att undanröja dubbelbeskattning. Dessa är *exemptmetoden* (undantagande metoden) och *creditmetoden* (avräkningsmetoden).⁴⁴

Exemptmetoden innebär att hemviststaten helt fransäger sig beskattningsrätten av den inkomst som enligt avtalet får beskattas i

⁴¹ Pelin, s. 113f.

⁴² Organization for Economic Co-operation and Development.

⁴³ Carl Olof Sandström, *Svenska Dubbelbeskattningsavtal*, tredje upplagan, Kristianstad 1993, s. 11.

⁴⁴ Michelsen, s. 258.

källstaten.⁴⁵ Metoden kan förekomma i två olika varianter, ”full exemption” och ”exemption with progression”. Full exemption innebär att den inkomst som beskattas i källstaten, ej beaktas i hemviststaten. Exemption with progression innebär att hemviststaten räknar med inkomsten från källstaten i sitt beskattningsunderlag. En variant av exemption with progression, är alternativ exempt. Denna innebär att hemviststaten beräknar sin skatt på den skattskyldiges hela inkomst. Den skatt som erlagts i hemviststaten sätts sedan ned med så stor del av skatten som löper på inkomsten från utlandet.⁴⁶

Credit-metoden innebär att hemviststaten beskattar den skattskyldiges samtliga intäkter. För att inte mer skatt skall utgå än då endast ett land innehar beskattningsrätten, måste hemviststaten avräkna den i källstaten erlagda skatten.⁴⁷ Även credit-metoden kan förekomma i olika varianter, varav jag behandlar ”full credit” och ”ordinary credit” i det följande. Full credit innebär att den skatt som erlagts i källstaten, får avräknas i obegränsad omfattning mot skatten i hemviststaten. Metoden tillämpas av Sverige i sina interna avräkningsregler.⁴⁸ Ordinary credit innebär att endast den skatt som skulle utgått på inkomsten i hemviststaten får användas för avräkning mot skatten som betalats i källstaten.⁴⁹ Detta innebär att om en person betalat 100 kr i skatt i utlandet och motsvarande skatt endast skulle uppgått till 80 kr i Sverige, kan de överskjutande 20 kr inte användas i avräkningsunderlaget. En konsekvens av credit-metoden är att det alltid blir den högsta av antingen utlandsskatten eller hemlandsskatten som gäller vid beskattningen.⁵⁰

3.1.2 Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

De nordiska länderna undertecknade för första gången i mars 1983 ett avtal för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Avtalet kom att följas av ytterligare tre avtal, varav det nuvarande undertecknades i september 1996.⁵¹ Det nordiska dubbelbeskattningsavtalet reglerar beskattningsrätten mellan Danmark, Sverige, Norge, Finland och Färöarna. Huvudregeln är att personer bosatta i ett nordiskt land, men som arbetar i ett annat nordiskt land, beskattas där de har sin hemvist.⁵² Enligt avtalets 15 §, får dock en fysisk person som är bosatt i ett nordiskt land och verksam i ett annat, beskattas i

⁴⁵ Peter Bäckström, Rolf Tyllström, *Metodbyte i skatteavtal – en probleminventering*, Svensk Skattetidning 1998, s. 564.

⁴⁶ Johansson, Rabe, s. 240.

⁴⁷ Michelsen, s. 258.

⁴⁸ Tivéus, Köhlmark, s. 23.

⁴⁹ Pelin, s. 186.

⁵⁰ Leif Mutén, *Credit-metod eller exempt-metod i dubbelbeskattningsavtal – en principfråga?*, Svensk Skattetidning 1993, s. 304.

⁵¹ Proposition 1996/97:44 Dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna, s. 47.

⁵² Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna, artikel sex i protokollet.

verksamhetslandet. Artikeln har fått beteckningen ”lex Öresund” och tillämpas endast på personer som arbetspendlar mellan Sverige och Danmark.⁵³ Specialregleringen kom till i juni 1996 i samband med uppförandet av Öresundsbron efter påtryckningar från Danmark. Samtidigt undertecknade länderna ett separat avtal om upphävande av den gamla s.k. ”gränsgångarregeln”. Regeln innebar att arbetspendlare mellan Danmark och Sverige, beskattades i sina respektive hemländer.

Det är viktigt att påpeka att det inte är någon revolutionerande regel som Danmark ville införa, utan en internationellt vedertagen princip som bl.a. legat till grund för SINK. Principen ligger även till grund för beskattningen i OECD:s modellavtal.⁵⁴ Trots detta var många svenskar negativa till borttagandet av gränsgångarregeln. Detta berodde på att antalet arbetspendlare mellan Sverige och Danmark var betydligt fler än exempelvis pendlingen mellan Sverige och Tyskland. Dessutom skulle nettopendlingen gå från Sverige, vilket skulle innebära mycket negativa konsekvenser för de svenska kommunerna i Öresundsregionen eftersom de drabbades av skattebortfall, samtidigt som de pendlande personernas rättigheter till barnomsorg, skola, sjukvård etc. var desamma som om de betalat skatt i landet.⁵⁵ Det är fortfarande idag en mycket tvistig fråga huruvida ”lex Öresund” är bra. Enligt Hans Nyström (nationalekonom hos Nordiska ministerrådet) beräknas nettopendlingen idag i dansk riktning, till mellan 0-2000 personer. Dessa personer försörjs av svensk stat och kommun utan att bidra med några skattepengar till Sverige. De svenska kommunernas inkomstbortfall för detta uppgår till mellan 0-146 miljoner kronor.⁵⁶ Eftersom siffrorna på nettopendlingen är så pass diffusa, är det svårt för mig att kommentera dessa. Påpekas bör dock att det kan röra sig om betydande belopp som den svenska statskassan går miste om.

Det är inte så att alla personer som pendlar mellan Sverige och Danmark beskattas i verksamhetslandet. De personer som var gränsgångare mellan Sverige och Danmark redan innan ändringen av dubbelbeskattningsavtalet 1997, skall även därefter beskattas i hemvistlandet.⁵⁷ Dessutom finns det ett undantag i artikel 15 p. 2 från regeln om beskattning i verksamhetslandet. Enligt denna punkt skall nämligen en persons ersättning för arbete i ett annat land, beskattas i hemvistlandet om personen uppfyller följande kriterier:

- a) personen befinner sig i verksamhetslandet i maximalt 183 dagar under en 12 månaders period, och
- b) personen får ersättning från arbetsgivare som har hemvist i ett annat land än hans verksamhetsland, och
- c) ersättningen inte belastar fast driftställe som arbetsgivaren har i denna andra stat, och

⁵³ Olshov m.fl., s. 4.

⁵⁴ Proposition 1996/97:44, s. 55ff.

⁵⁵ Jan Backman m. fl., Motion till riksdagen 1996/97:Sk28.

⁵⁶ Nyström, s. 2.

⁵⁷ Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna, artikel 31 p. 5 (med hänvisning till det förra Nordiska dubbelbeskattningsavtalet 1989).

d) fråga inte är om uthyrning av arbetskraft.

Regeln benämns allmänt montörregeln.

För personer som påbörjat sin pendling mellan Sverige och Danmark efter 1997, är det viktigt att skilja på de som dag- respektive veckopendlar. Personer som dagpendlar mellan länderna kommer att beskattas i verksamhetslandet. Personer som veckopendlar beskattas däremot i hemvistlandet om de omfattas av montörregeln, annars skall beskattning ske i verksamhetslandet.⁵⁸

Reglerna om principerna för att undanröja internationell dubbelbeskattning, finns upptagna i artikel 25 i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet. Enligt artikel 25:1(c) tillämpar Danmark *alternativ exempt* för de personer som är bosatta i Danmark men som arbetar i Sverige. Detta innebär att den i Sverige intjänade inkomsten inräknas i det danska beskattningsunderlaget. Den danska skatten sätts dock ned genom avdrag med den del av inkomstskatten som belöper på den inkomst som härrör från Sverige. Det svenska undanröjandet av beskattning finns upptaget i artikel 25:6 st. 2(b). Sverige tillämpar här *full exemption* vilket innebär att inkomst som en i Sverige bosatt person förvärvar i Danmark, helt undantas från svensk beskattning.

⁵⁸ http://www.rsv.se/skm_malmo/op_arb_sv_inkomstskatt_skm12.html, 2001-09-13 kl. 10:00 (informationssida från skattemyndigheten i Malmö).

4 EG-rätten

Det tredje området som reglerar Sveriges och Danmarks skatterättsliga förhållanden till andra länder är EG-rätten, vilken utgör en integrerad del av staternas nationella rätt. Detta innebär att medlemsstaterna och deras medborgare är bundna av EG-rätten från den dag de blivit medlemmar i den Europeiska Unionen.⁵⁹ Frågan är nu hur denna rätt får betydelse för beskattningen av personer som arbetspendlar mellan Sverige och Danmark.

Enligt Romfördragets⁶⁰ artikel 2 är ett av EU:s mål att etablera en gemensam marknad. Innebörden av den gemensamma marknaden, är bl.a. att avskaffa hindren för den fria rörligheten för varor, tjänster, personer och kapital enligt artikel 3. Dessutom skall hindren för den fria etableringsrätten avskaffas. Eftersom många skatter medför att de olika friheterna hindras blir även medlemsstaternas skattelagstiftning föremål för EG-rätten. Medlemsstaterna har framförallt genomfört en harmonisering på den indirekta beskattningens område avseende mervärdesbeskattningen samt de viktigaste punktskatterna. EG-rätten har dock inte fått samma genomslag på området för direkt beskattning. Direkta skatter faller inte in under gemenskapens behörighet. Den direkta beskattningen tillhör medlemsstaternas egna behörighetsområden och bestäms därför självständigt av varje stat för sig.⁶¹ EG-domstolen har trots detta i sin praxis uttalat att medlemsstaterna är skyldiga att respektera gemenskapsrätten vid utövandet av sina befogenheter på området för direkt beskattning.⁶² Detta innebär bl.a. att medlemsstaterna inte får tillämpa några beskattningsregler som strider mot Romfördragets principer om diskrimineringsförbud och restriktionsförbud.

Diskrimineringsförbudet innebär att medlemsstaterna inte får behandla andra medlemsstaters medborgare olika p.g.a. deras nationalitet, än landets egna medborgare.⁶³ Restriktionsförbudet innebär i sin tur att en medlemsstat inte får hindra eller avskräcka sina medborgare från att fritt utöva sin rätt till fri rörlighet.⁶⁴ Förbuden finns upptagna som allmänna förbud i fördragets artikel 10 och 12. Det är viktigt att påpeka att restriktionsförbudet inte finns klart upptaget i art. 10, utan endast följer indirekt av att medlemsstaterna

⁵⁹ Mål 26/62, *Van Gend en Loos*, [1963] ECR 1.

⁶⁰ Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, undertecknad i Rom den 25 mars 1957.

⁶¹ Helena Rempler, Anna Malin Persson, *EG-rättens förbud mot diskriminering och de grundläggande friheternas inverkan på nationella bestämmelser avseende direkt beskattning*, Svensk Skattetidning 10/2000, s. 967.

⁶² Mål C-118/96 *Safir*, [1998] ECR I-1897, punkt 21; Mål C-107/94 *Asscher*, [1996] ECR I-3089, punkt 36; Mål C-279/93 *Schumacker*, [1995] ECR I-225, punkt 21; Mål C-80/94 *Wielockx*, [1995] ECR I-2493, punkt 16.

⁶³ Tivéus, Köhlmark, s. 307.

⁶⁴ Mål C-18/95 *Terhoeve*, [1999] ECR I-345, punkt 39.

skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås.⁶⁵ Utöver dessa allmänna förbud finns dessutom specialbestämmelser upptagna i fördraget vilka medlemsstaterna måste ta hänsyn till. När det finns en tillämplig specialartikel, har denna alltid företräde framför de mer generella artiklarna.⁶⁶ I artikel 39 anges bl.a. förbudet mot diskriminering av arbetstagare i medlemsstaterna. Om en medlemsstat beskattar de i staten verksamma men i utlandet bosatta personerna på ett mindre fördelaktigt sätt än de i staten bosatta, kan ett brott föreligga mot diskrimineringsförbudet i artikel 39. Enligt fallet *Bosman* innehåller artikeln också ett restriktionsförbud.⁶⁷

För att finna ut huruvida ett handlande strider mot EG-rättens diskrimineringsförbud måste en prövning företas i flera olika led. Det måste till en början klargöras, huruvida handlingen medför en olikhet i behandlingen jämfört med hur andra liknande fall behandlats. Det kan enligt EG-domstolens praxis endast föreligga diskriminering då skilda regler tillämpas på jämförbara fall eller när samma regel tillämpas på skilda fall.⁶⁸ Vidare skall det utredas huruvida handlingen kan klassificeras som öppen diskriminering (diskriminering p.g.a. nationalitet), eller dold diskriminering (andra särskiljande kriterier än nationalitet, som i princip leder till samma resultat). Det kan exempelvis föreligga dold diskriminering då ett land särskiljer beskattningsregler beroende på vilken hemvist rättssubjektet har.⁶⁹ EG-domstolen uttalade i fallet *Sotgiu* att EG-fördragets grundläggande frihetsbestämmelser inte endast förbjuder öppen diskriminering grundad på nationalitet, utan även förbjuder alla former av dold diskriminering.⁷⁰ Slutligen skall det undersökas om olikbehandlingen kan rättfärdigas med hänsyn till särskilt skyddsvärda intressen. Här får klassificerandet av öppen- respektive dold diskriminering betydelse. Enligt Domstolens praxis kan nämligen en öppen diskriminering endast godtas mot bakgrund av de skäl som uttryckligen anges i fördraget.⁷¹ I artikel 39 anges att hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa kan utgöra grund för att godta diskriminerande bestämmelser. Det torde enligt min åsikt vara näst intill omöjligt för en stat att kunna rättfärdiga en öppen diskriminering i ett skatterättsligt mål med hänsyn till ovan nämnda skäl. En dold diskriminering kan däremot rättfärdigas med hänsyn till andra skäl än de som finns upptagna i fördraget. Vid prövning av det skyddsvärda intresset, använder sig EG-domstolen av principen om the *Rule of reason* vilken slogs fast i fallet *Dassonville*.⁷² Principen har även använts inom det skatterättsliga området. I fallet *Imperial*

⁶⁵ Sture Bergström, *Rätten till fri etablering inom EU ur inkomstskatterättslig synvinkel*, Skattenytt 2000, s. 663.

⁶⁶ Mål C-78/90 *Campagne commerciale de l'Ouest*, [1992] ECR I-1847, punkt 19.

⁶⁷ Mål C-415/93 *Bosman*, [1995] ECR I-4921, punkt 96.

⁶⁸ *Wielockx*, punkt 17; *Asscher*, punkt 40; *Schumacker*, punkt 30.

⁶⁹ *Schumacker*, punkt 26; Mål 152/73 *Sotgiu* [1974] ECR 153, punkt 11.

⁷⁰ *Sotgiu*, punkt 11.

⁷¹ Mål C-311/97 *Royal Bank of Scotland*, [1999] ECR I-2651, punkt 32.

⁷² Mål C-8/74 *Dassonville*, [1974] ECR 837, punkt 6.

Chemical Industries uttalade generaladvokaten att tre krav måste vara uppfyllda för att godta en i sig diskriminerande skatteregel:⁷³

- 1) regeln skall syfta till att uppnå ett tungt vägande allmänintresse.
- 2) Regeln skall verkligen vara ägnad att säkerställa det syfte som eftersträvas.
- 3) Regeln skall vara proportionell mot det intresse den skall tillgodose.

Endast i två fall (*Bachmann* och *Kommissionen mot Belgien*) har EG-domstolen ansett att en diskriminerande regel, inom området för direkt beskattning, kunnat rättfärdigas med hänsyn till vissa tungt vägande intressen.⁷⁴ Båda fallen avsåg avdragsmöjligheter för premieinbetalningar till försäkringar. Domstolen konstaterade att det var ett objektivt godtagbart skäl med hänsyn till skyddet för skattesystemets koherens, att vägra avdrag då det fanns ett direkt samband mellan möjligheten att göra avdrag för premier och beskattningen av de belopp som försäkringsgivarna hade att utbetala enligt försäkringsavtalen.⁷⁵ Jag anser att tillämpligheten av *the rule of reason* har marginaliserats av senare praxis på området och att den idag är i det närmaste obrukbar.⁷⁶

4.1 Förhållandet mellan de svenska beskattningsreglerna och EG-rätten

Jag har tidigare nämnt att de personer som bor i Danmark men arbetar i Sverige beskattas med en källskatt på 25 % och saknar möjlighet att dra av kostnader för sina intäkters förvärvande enligt SINK. De har inte heller någon möjlighet att göra allmänna avdrag eller grundavdrag. De som bor och arbetar i Sverige har rätt att göra avdrag men beskattas å andra sidan i en progressiv skatteskala på mellan 31-57%.⁷⁷ Det är alltså klart att skillnader föreligger mellan beskattning av icke-bosatta respektive bosatta personer i Sverige. Frågan är om denna olikbehandling kan anses utgöra diskriminering enligt EG-rätten?

4.1.1 Är beskattningen jämförbar?

Det är först viktigt att reda ut huruvida det går att jämföra beskattningen av personer bosatta i Danmark och i Sverige.

Domstolen slog i fallet *Schumacker*⁷⁸ fast, att situationen för invånarna i ett land, är som huvudregel inte jämförbar med situationen för personer bosatta

⁷³ Mål C-264/96 *ICI*, [1998] ECR I-4695, punkt 20 i generaladvokatens förslag till avgörande.

⁷⁴ Mål C-204/90 *Bachmann*, [1992] ECR I-249. Se även Mål C-300/90 *Kommissionen mot Belgien*, [1992] ECR I-305.

⁷⁵ *Bachmann*, punkt 22 och 28. Se även *Kommissionen mot Belgien*.

⁷⁶ Se t.ex. *ICI* och *Terhoeve*.

⁷⁷ Peter Brandt, *Sweden*, European Taxation, 2000, s. 77.

⁷⁸ *Schumacker*.

utanför landet, i fråga om direkt beskattning. Detta beror på att inkomsten som uppbärs utanför ens medlemsstat, oftast utgör en del av den skattskyldiges totala inkomst och att den skattskyldige därför har rätt till avdrag för sina personliga förhållanden och familjesituation i hemvistlandet. Saken blir dock en annan när den utomlands bosatte får större delen av sina inkomster från källstaten. I dessa fall utgör regler om avsaknad av sådana avdragsmöjligheter för den utomlands bosatte en diskriminering.⁷⁹ Efter fallet *Schumacker* ändrade Tyskland sin skattelag, med följden att personer som arbetar i Tyskland men som inte är bosatta där åtnjuter samma skatteprivilegier som de i Tyskland bosatta, om de intjänar mer än 90 % av årsinkomsten i Tyskland.⁸⁰ Ett fåtal andra länder inom EU, bl.a. Luxemburg, har följt Tysklands exempel och ändrat sina beskattningsregler på motsvarande sätt.⁸¹ Det är dock fortfarande oklart vilka avdrag som den skattskyldige skall vara berättigad till, d.v.s. vad som hänför sig till personliga avdrag och avdrag för familjesituationen, då han arbetar i ett annat land än bosättningslandet.⁸²

Av det ovan sagda följer att en i Danmark bosatt person som intjänar merparten av sin inkomst från Sverige, är att likställa med en person som bor och arbetar i Sverige.

4.1.2 Öppen eller dold diskriminering?

Det kan sedan klargöras att det rör sig om dold diskriminering eftersom domicilprincipen och inte nationalitetsprincipen ligger till grund för SINK. Lagstiftningen är till nackdel för personer bosatta utomlands. Detta kan likställas med en diskriminering p.g.a. nationalitet eftersom de personer som inte är medborgare i en stat i de flesta fall inte heller har sitt hemvist där.⁸³

4.1.3 Kan diskrimineringen rättfärdigas?

Även om allt tyder på att reglerna i SINK om avsaknad av kostnadsavdrag kan vara diskriminerande, kanske reglerna ändå kan rättfärdigas med hänsyn till starkare samhällsintressen. Något rättfärdigande kan enligt min mening knappast ske enligt fördragets artikel 39, med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Däremot kommer jag i det följande att utreda huruvida rättfärdigande kan göras enligt principen om *the rule of reason*.

Jag har ovan (stycke 2.2.2.1) angivit att anledningen till införandet av SINK var att personer bosatta utomlands som arbetade i Sverige under kortare perioder, försvann tillbaks till sina hemländer när arbetet var slutfört utan att

⁷⁹ *Schumacker*, punkt 37; *Wielockx*, punkt 20.

⁸⁰ Reimer Ekkehart, *Germany*, *European Taxation*, 2000, s. 48.

⁸¹ Francois Guilloteau, Sonja Linz, *Luxembourg*, *European Taxation*, 2000, s. 64.

⁸² R.W.G. Rouwers, *Netherlands*, *European Taxation*, 2000, s. 66f.

⁸³ *Asscher*, punkt 38; *Schumacker*, punkt 28; Mål C-175/88 *Biehl*, [1990] ECR I-1779, punkt 14.

erlägga självdeklaration i Sverige. Detta medförde att betydande belopp som tillhörde statskassan, försvann ut ur landet. Skälen bakom lagen var därför både administrativa samt att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Vad först avser de administrativa skälen har EG-domstolen i sin praxis uttalat att svårigheter att inhämta information om personer och transaktioner med anknytning till andra stater inte kan anses som godtagbara skäl för tillämpning av olika regler.⁸⁴ Vad sedan avser effektiviteten har jag tänkt att pröva denna utifrån ett vidare perspektiv nedan.

Avdragsförbudet för de i Sverige arbetande men i utlandet bosatta, utgör en negativ särbehandling om det betraktas isolerat. Domstolen har i sin praxis betraktat varje skattebestämmelse isolerat och har inte beaktat eventuella kompenserande fördelar. Trots detta anser författarna till boken ”EG – Skatterätt”, att man borde se hela SINK-lagstiftningen i ett sammanhang, beroende på dess skattereglens nära sammankoppling.⁸⁵ Detta skulle innebära att det inte föreligger något brott mot diskrimineringsförbudet i de fall då avdragsförbudet kompenseras av den låga skattesatsen. Vid en första anblick verkar det högst osannolikt att ett sådant resonemang skulle få genomslag med tanke på Domstolens praxis. Rent intuitivt är argumentet dock gångbart, och jag tänkte därför nedan att företa en prövning av detta mot generaladvokatens tre uppställda krav i *ICI*-fallet.

Det kan konstateras att kriteriet om ett tungt vägande samhällsintresse är uppfyllt. Avdragsförbudet i SINK behövs för att vidmakthålla skattesystemets effektivitet. Skattesystemet mister helt sin effektivitet för de i utlandet bosatta, om de ovanpå den låga skatten även skulle ha rätt till avdrag. Vidare kan argument föras för att avdragsförbudet säkerställer att beskattningen blir effektiv. Det är p.g.a. avdragsförbudet som den svenska staten totalt sett upprätthåller en jämn beskattning av de i utlandet bosatta i förhållande till de i Sverige bosatta. Vad slutligen avser proportionalitetsprövningen så skall inskränkningarna som avdragsförbudet i SINK medför jämföras med vilka inskränkingar alternativet skulle medföra. Alternativet, som jag ser det, skulle vara att beskatta personer som är bosatta i utlandet men som arbetar i Sverige, på samma sätt som de i Sverige obegränsat skattskyldiga? Detta skulle innebära en betydligt högre beskattning än idag. Dessutom skulle de i Danmark bosatta personerna vara tvungna att deklarerera sina inkomster i Sverige. Det förefaller därför som om det inte skulle vara proportionellt att ändra på systemet vad avser höginkomsttagarna.

Slutsatsen blir att den svenska SINK som huvudregel utgör en diskriminering för de personer som är bosatta i utlandet men som intjänar merparten av sina inkomster från Sverige. I de fallen då personerna har en så hög inkomst att denna kompenserar avdragsförbudet, kan dock diskrimineringen anses rättfärdigad.

⁸⁴ Schumacker, punkt 43.

⁸⁵ Kristina Ståhl, Roger P Österman, *EG – Skatterätt*, Uppsala 2000, s. 125f.

4.2 Förhållandet mellan de danska beskattningsreglerna och EG-rätten

Jag har tidigare (stycke 2.3.2.1.) nämnt att i Danmark begränsat skattskyldiga kan välja att beskattas som begränsat skattepliktiga eller som gränsgångare. Beskattningen utgår med mellan 32-59% för båda grupperna. Vid beskattning som gränsgångare har personen större avdragsmöjligheter än som begränsat skattskyldig. Det föreligger dock inte för någon av kategorierna samma rätt till avdrag som för de i Danmark obegränsat skattskyldiga.

Möjligheten att bli beskattad som gränsgångare infördes i Danmark efter det att EG-domstolen beslutat dom i fallet *Schumacker*.⁸⁶ I fallet slogs det fast att en person som arbetar i en medlemsstat men som är bosatt i en annan stat skall ha samma rätt till avdrag hänförliga till sin person och familj som personer bosatta i staten om han tjänar större delen av sin inkomst i det landet. Det är tvistigt vilka avdrag som kan hänföras under kategorierna. Eftersom Danmark har givit en möjlighet för sina gränsgångare att välja hur de skall beskattas, samt givit dessa en rätt till de viktigaste avdragen (storleksmässigt sett) anser jag att den danska lagstiftningen är i överensstämmelse med EG-rätten.

⁸⁶ von Eyben m.fl., s. 1002.

5 Förslag till ändring av SINK

Jag har ovan kommit fram till att den svenska SINK kan vara diskriminerande för personer som är bosatta i utlandet men som arbetar i Sverige. Jag anser därför att det måste till en lagförändring av SINK. Jag kommer nedan att kort redogöra för två olika lösningsförslag, vilka jag ser som möjliga.

Det första alternativet är att beskatta de danska arbetspendlarna på samma sätt som de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Detta skulle innebära en beskattning med kommunalskatt samt statlig inkomstskatt. Fördelen med detta alternativ är att mer skatt skulle komma in till Sverige samt att danskarna skulle få rätt att dra av kostnader på samma sätt som personer bosatta i Sverige. Nackdelarna skulle vara att danskarna beskattas betydligt hårdare än idag samt att den svenska skattemyndigheten skulle få ett ökat administrativt arbete.

Ett annat alternativ är att danskarna får välja mellan att antingen beskattas som begränsat skattskyldiga eller enligt särskilda gränsgångarregler. Denna modell används som ovan sagts i Danmark. Fördelarna och nackdelarna med detta förslag är de samma som i förslaget ovan. Dessutom tillkommer fördelen att danskarna inte behöver beskattas hårdare samt nackdelen att inkomsterna till den svenska statskassan endast skulle bli marginellt större än idag. Dessutom uppstår problem för den enskilde individen att sätta sig in i vilket alternativ som är mest gynnsamt för honom. Hur många svenska arbetspendlare vet idag hur mycket de tjänar på att beskattas som i Danmark obegränsat skattskyldiga istället för som gränsgångare?

Jag anser att det bästa alternativet ur svensk synvinkel är att beskatta de arbetstagare som bor i utlandet och arbetar i Sverige, på samma sätt som de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Skälen till detta är framförallt enhetlighet i skattesystemet samtidigt som effektiviteten upprätthålls.

6 Sociala trygghetssystem

I detta kapitel avser jag att utreda vilka sociala förmåner (pensioner, barnbidrag, sjukbidrag etc.) som personer i Öresundsregionen har rätt till och varifrån dessa skall utbetalas. Precis som inom beskattningsrätten, kan olika länders socialförsäkringsrätt delas upp i en nationell- och en internationell del. Den internationella rätten har länge grundats på konventioner mellan olika stater. Sedan en tid tillbaka har dock dessa konventioner överspelats av EG-rättsliga regler, vad avser arbetstagares rätt till sociala förmåner inom EU. Jag kommer nedan i min framställning beskriva det svenska och danska socialförsäkringssystemet samt ange vilka förmåner som ges inom varje system. Jag kommer sedan knyta an till EG-rätten på området och utreda varifrån de personer som bor och arbetar i olika länder, skall få sina sociala förmåner. Jag har klassificerat de olika socialförsäkringsförmånerna utifrån den EG-rättsliga förordningen 1408/71.⁸⁷ Precis som i beskattningsavsnittet, behandlar jag endast reglerna för arbetstagare.

6.1 Det Svenska socialförsäkringssystemet

Den svenska socialförsäkringen finns reglerad i Socialförsäkringslagen⁸⁸ (nedan kallad SofL). Lagen är uppbyggd kring en bosättningsbaserad och en arbetsbaserad del. Den bosättningsbaserade delen utgörs av förmåner som är avsedda att ge ett grundskydd för individen, som exempelvis allmänt barnbidrag, garantipension och föräldrapenning enligt 3 kap. 1 och 2 §§ SofL. En person är bosatt i Sverige då han har sitt egentliga hemvist här, enligt 2 kap. 1 § SofL. Den arbetsbaserade delen i socialförsäkringen utgörs av förmåner som ersätter inkomstbortfall, som exempelvis sjukpenning, havandeskapspenning och inkomstgrundad ålderspension enligt 3 kap. 4 § SofL.

Socialförsäkringssystemet har sin finansieringskälla i de sociala avgifterna. Dessa avgifter betalas bl.a. in som arbetsgivaravgifter enligt 1 kap. 2 § Socialavgiftslagen⁸⁹ (nedan kallad NSAL). Arbetsgivaravgifter skall betalas av den som utger avgiftspliktig ersättning enligt 2 kap. 1 § NSAL. Beloppet uppgår till 30,13 % (inkomståret 2001) av ett särskilt avgiftsunderlag enligt 2 kap. 26 § NSAL. Dessutom tillkommer en allmän löneavgift på 2,69 %. Avgiftsunderlaget baseras på månadslönen, samt med lön likställd ersättning enligt 2 kap. 24 § NSAL. Avgifterna som betalas in till socialförsäkringssystemet portioneras ut på sex stycken huvudområden. Dessa är sjukförsäkringsavgifter, föräldraförsäkringsavgifter,

⁸⁷ Förordning 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

⁸⁸ Socialförsäkringslagen (1999:799).

⁸⁹ Socialavgiftslagen (2000:980).

ålderspensionsavgifter, efterlevandepensionsavgifter, arbetsmarknadsavgifter samt arbetsskadeavgifter.⁹⁰ Från dessa avgifter ges sedan olika förmåner ut inom respektive område.

6.1.1 Svenska socialförsäkringsförmåner

Förmåner vid sjukdom och moderskap

Då en svensk arbetstagar blir sjuk i Sverige kan han få tillgång till vårdförmåner och/eller kontantförmåner. Det bör här först påpekas att det svenska sjukvårdssystemet till stora delar är skattefinansierat, vilket innebär att vårdförmåner inte helt kan inordnas under socialförsäkringsrätten. Det innebär också att berättigande till förmånerna är knutet till bosättning i Sverige.⁹¹ Jag har ändå valt att även ta upp vårdförmåner nedan ur framställningstekniska skäl.

Vårdförmånerna består av subventionerad läkarvård, sjukhusvård, medicin, sjukgymnastik, tandvård m.m. Ett sjukhusbesök kostar exempelvis mellan 80 - 250 kr. Fri vård och medicinering kan ges ett år om personen spenderat mellan 1600 -1800 kr på sjukvård tidigare det året. Tandvården är endast subventionerad då kostnaden överstiger 700 kr.⁹²

Kontantförmånerna delas upp i sjuklön och sjukpenning och skall ersätta inkomstbortfall. Sjuklön utbetalas av arbetsgivare till arbetstagar som inte kan arbeta p.g.a. sjukdom, under de första 14 dagarna i sjukdomsperioden enligt 4 och 7 §§ i Sjuklönelagen⁹³. Det utbetalda beloppet uppgår till en viss andel av lönen och tillfaller alla arbetstagar som varit anställda längre tid än en månad. Efter de 14 dagarna utbetalas sjukpenning från försäkringskassan enligt 3 kap. 1 § lagen om allmän försäkring⁹⁴ (nedan kallad AFL). Rätten till sjukpenning tillfaller alla arbetstagar i Sverige enligt 3 kap. 4§ SofL. Sjukpenningen grundas på en särskilt uträknad sjukpenningsgrundande inkomst (SGI), som bygger på hur stor arbetstagens inkomst var vid sjuktillfället. Det minsta beloppet SGI kan grundas på är 24% av basbeloppet enligt 3 kap. 1§ AFL.

Vid moderskap kan förmåner erhållas i form av havandeskapspenning. Denna utgår till mödrar vilka ej kan utföra sina arbeten under viss tid av graviditeten p.g.a. nedsatt arbetsförmåga enligt 3 kap. 9§ AFL. Havandeskapspenningen kan tidigast utbetalas från den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse och längst till och med den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse. Ersättningen som utgår, motsvaras av sjukpenningen enligt 4 § samma kapitel.

⁹⁰ Lag (2000:981) om fördelning av socialavgifter, 3-10 §§.

⁹¹ SOU 1993:115 om social trygghet och EES, s. 247.

⁹² Europeiska kommissionen, *Din socialförsäkring när du flyttar eller reser inom Europeiska unionen*, Luxemburg 1997, s. 174f.

⁹³ Lag (1991:1047) om sjuklön.

⁹⁴ Lag (1962:381) om allmän försäkring.

Förmåner vid invaliditet

Vid invaliditet utgår förmåner i form av sjukbidrag och förtidspension. Sjukbidrag utgår då arbetstagaren har en tillfälligt nedsatt arbetsförmåga, medan förtidspension ges vid varaktig nedsättning av arbetsförmågan. Vidare kan handikappersättning utges till de personer som har en så pass nedsatt funktionsförmåga att de behöver hjälp av en person i sin dagliga livsföring eller för sitt arbete. Handikappersättning kan även utgå om personen har betydande merkostnader till följd av sitt handikapp.⁹⁵

Familjeförmåner

I Sverige kan familjeförmåner utges i form av en föräldrapenning på garantinivå, inkomstrelaterad föräldrapenning samt tillfällig föräldrapenning. Föräldrapenningen på garantinivån är bosättningsbaserad enligt 3 kap. 1 § SofL, medan den inkomstrelaterade- och tillfälliga föräldrapenningen är arbetsbaserad enligt 3 kap. 4 § SofL. Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födsel under 450 dagar, till förälder som avstår från förvärvsarbete för att vårda barnet. Ersättningen tillfaller mamman och pappan gemensamt och kan utnyttjas fram till barnet fyllt åtta år enligt 4 kap. 3 § AFL. För att en förälder skall ha rätt till föräldrapenning, krävs att han varit inskriven i försäkringskassan under minst 240 dagar i följd enligt 4 kap. 6 § AFL. Vidare kan tillfällig föräldraskapspenning utgå vid vård av sjukt barn som är yngre än 12 år enligt 4 kap. 10 § AFL. Ersättningen på garantinivån uppgår till 60 kr medan den övriga ersättningen är beroende av föräldrarnas sjukpenning enligt 4 kap. 6 § AFL.

Förutom dessa förmåner räknas även det allmänna barnbidraget till gruppen familjeförmåner. Enligt 1 § barnbidragslagen⁹⁶ utgår barnbidrag till barn som är bosatta i riket med 11.400 kr per år. Bidraget utgår enligt 2 § fram till det år barnet fyller 16. I familjer med tre eller flera barn, utgår ett flerbarnstillägg enligt 2(a)§. Barn som är över 16 år men som fortfarande går kvar i grundskolan eller motsvarande, har rätt till förlängt barnbidrag med 950 kr i månaden.⁹⁷

Pensionsförmåner

Det svenska pensionssystemet är uppbyggt kring en arbetsbaserad- och en bosättningsbaserad pension. Den arbetsbaserade pensionen grundar sig på hela livsinkomsten och kan tas ut från 61 års ålder. Pensionen är exportabel, vilket innebär att den kan tas med vid flytt till och från ett annat land. Den bosättningsbaserade pensionen är en garantipension som utges till de personer vars arbetsrelaterade pension inte når upp till garantinivån. Personer som varit bosatta i Sverige i minst fyra år eller som har haft rätt till pensionsgrundande inkomster i minst tre år, har rätt till en viss del av garantipensionen. Hel pension ges endast till de som varit bosatta i Sverige i

⁹⁵ Europeiska kommissionen, s. 178f.

⁹⁶ Lag (1947:529) om allmänna barnbidrag.

⁹⁷ Lag (1986:378) om förlängt barnbidrag, 1§.

40 år eller som haft rätt till pensionsgrundande inkomst i 30 år.
Pensionsåldern för garantipensionen är 65 år.⁹⁸

Arbetslöshetsförmåner

Arbetslöshetsförsäkringen är skild från socialförsäkringslagen och regleras i en egen lag.⁹⁹ Försäkringen består av en grundförsäkring samt en inkomstbortfallsförsäkring enligt 4 § arbetslöshetsförsäkringslagen. Enligt 7 § samma lag lämnas inkomstbortfallsförsäkring till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader. Grundförsäkringen utgår till de personer som är arbetslösa, arbetsföra samt är anmälda hos den offentliga arbetsförmedlingen enligt 9 § och som dessutom uppfyller de särskilda arbetsvillkoren i 12 §. Ersättningen betalas ut i form av dagpenning under längst 300 dagar enligt 22§.

Arbetskadeförmåner

Alla personer som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrade mot arbetsskada enligt 1 kap. 1§ lag om arbetsskadeförsäkring.¹⁰⁰ Förmåner utges vid olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar. Arbetstagare är försäkrade mot skador och sjukdomar som uppkommer under arbetstid, samt skador som uppkommer under direkt färd till och från arbetet enligt 2-3 kap. samma lag. Förmåner som kan utgå i dessa fall är enligt 3 kap. sjukpenning, läkarvård, rehabilitering, ersättning för förebyggande av skada, livränta samt ersättning vid dödsfall.

6.2 Danska socialförsäkringssystemet

Det danska socialförsäkringssystemet finansieras, i motsats till det svenska, genom inbetalningar från framförallt arbetstagare. Detta innebär att danskarna, förutom inkomstskatten, även betalar ett arbetsmarknadsbidrag (nedan kallat AM-bidrag) på 8% av bruttolönnen för år 2001. En person som är begränsat skattskyldig skall endast betala AM-bidrag för den lön som har samband med Danmark.¹⁰¹

6.2.1 Danska socialförsäkringsförmåner

Förmåner vid sjukdom

Personer bosatta i Danmark har rätt till vårdförmåner i form av subventionerade läkemedelskostnader, viss tandvård, behandling hos sjukgymnast och kiropraktor enligt 1 § sygesikringsloven.¹⁰² Enligt 2 § samma lag, kan personer som har rätt till sjukförsäkring välja att tillhöra en

⁹⁸ Svenskt Näringsliv, *Försäkringar på arbetsmarknaden enligt lag och kollektivavtal 2001*, 23:e upplagan, 2001, s. 18ff.

⁹⁹ Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

¹⁰⁰ Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.

¹⁰¹ http://www.erhverv.toldskat.dk/display.asp?mode=2&o_id=90429&ov_id=0, 2001-11-05, kl. 10.20 (informationssida från Danmarks motsvarighet till Riksskatteverket).

¹⁰² Lov 1998-07-01 nr. 509 om offentlig sygesikring.

av två grupper(nedan kallade grupp 1- eller grupp 2 försäkrade) vad avser rätten till läkarvård. De som valt grupp 1, har rätt till kostnadsfri läkarvård hos en på förhand bestämd allmän praktiserande läkare. Kostnadsfri hjälp av specialistläkare kan endast fås efter remiss från den allmän praktiserande läkaren. De som istället valt att tillhöra grupp 2 måste betala en viss del av kostnaden själva, men får i gengäld uppsöka vilken läkare de vill.¹⁰³

Kontantförmåner utgår i form av sjukpenning vid arbetsförmåga p.g.a. sjukdom eller skada enligt 1§ lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.¹⁰⁴ Rätt till sjukpenning tillfaller arbetstagare i Danmark. Storleken på ersättningen är helt beroende av vilken timlön personen hade då han blev sjuk enligt 9§.

Vid moderskap i Danmark kan kontantersättning utgå från och med 4 veckor före födseln.¹⁰⁵ Ersättningen betalas ut längst till 26 veckor efter födseln enligt 13§ samma lag. Dessutom har mödrarna rätt till kostnadsfri mödravård. I mödravården ingår bl.a. förebyggande läkarundersökning samt förlossningshjälp.¹⁰⁶

Förmåner vid invaliditet

Förtidspension utges till personer som fått sin arbetsförmåga nedsatt. Storleken på pensionen beror på i vilken grad personens arbetsförmåga har blivit nedsatt.¹⁰⁷

Familjeförmåner

I Danmark utgår ett särskilt barnfamiljsbidrag till barnfamiljer enligt lov om børnefamilieydelse.¹⁰⁸ Bidraget utbetalas till föräldrarna enligt 3 kap. 4§. Det utbetalda bidraget är beroende av barnets ålder och betalas ut till det år barnet fyller 18 enligt 1§. Ju äldre barnet blir desto mindre blir bidraget. För år 2001 utgår bidraget med 12.100 DK per år till dess barnet fyller 3 år, 11.000 DK för barn mellan 3-7 år samt 8.600 kr för barn mellan 7-18 år.¹⁰⁹

Pensionsförmåner

Ålderspension utges till personer bosatta i Danmark, när de fyller 65 år. Full ålderspension utges om personen varit bosatt i Danmark i 40 år mellan 15 och 65 års ålder.¹¹⁰ Pensionen ökar alltså med 1/40 per år under denna period. Utöver ålderspension omfattas arbetstagare i Danmark även av en allmän tilläggs pension (ATP). ATP betalas ut från det år arbetstagaren fyller 67 år. Nivån på den utbetalda pensionen är beroende av hur länge personen omfattats av ATP-systemet samt hur stora avgifter som betalats in.¹¹¹ Den

¹⁰³ Bekendtgørelse 1991-09-11 nr. 645 om adgang till laegehjælp efter sygesikringsloven, § 7.

¹⁰⁴ Lov 2000-03-02 nr. 147 om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

¹⁰⁵ Ibid, § 12.

¹⁰⁶ www.danmark.dk (informationssida från den danska staten).

¹⁰⁷ Lov 2000-05-26 nr. 385 om social pension, § 13.

¹⁰⁸ Lov 2000-09-04 nr. 846 om en børnefamilieydelse.

¹⁰⁹ von Eyben m.fl., s. 958.

¹¹⁰ Lov 2000-05-26 nr. 385 om social pension, § 5.

¹¹¹ Lov 2000-10-04 nr. 914 om Arbejdsmarkedets Tillaegspension, § 5.

allmänna tilläggspensionen betalas in med 2/3 av arbetstagaren och med 1/3 av arbetsgivaren.¹¹²

Arbetslöshetsförmåner

I Danmark bosatta personer mellan 16 och 65 år kan ansluta sig till en av 35 möjliga arbetslöshetskassor för arbetstagare, beroende på yrke.¹¹³ För att bli medlem i en arbetslöshetskassa krävs det att personen vid tillfället för ansökan arbetat som löntagare, avslutat en yrkesutbildning som omfattats av arbetslöshetskassan på minst 18 månader eller avslutat sin militärtjänstgöring enligt 41§ lag om arbetslöshetsförsäkring.¹¹⁴

Arbetslöshetsförsäkring kan utgå med upp till 90 % av personens tidigare inkomst enligt 51§ samma lag.

Arbetskadeförmåner

Arbetstagare i Danmark är försäkrade mot olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar, enligt 1 § arbejdsskade loven.¹¹⁵ Förmåner i försäkringen är läkarvård och funktionell rehabilitering, ersättning vid nedsatt arbetsförmåga samt varaktigt handikapp, enligt 25 § samma lag. Vidare utgår ersättning till efterlevande vid en persons dödsfall från bosättningskommunen, under förutsättning att personen var berättigad till vårdförmåner. Ersättningen är inkomstprövad och beror bl.a. på huruvida den avlidne efterlämnat maka och/eller barn enligt 35 §.

6.3 EG-rätten angående social trygghet

Regleringar av social trygghet då personer flyttat mellan stater, har tidigare gjorts i ett flertal konventioner mellan olika länder. Dessa har på senare tid i huvudsak ersatts av EU-rättsliga regler, vid förflyttningar inom Europa. En långtgående harmonisering har nämligen skett inom EG-rätten avseende regler om social trygghet. Enligt Romfördragets artikel 39 är det, vilket tidigare nämnts, förbjudet att diskriminera arbetstagare p.g.a. nationalitet beträffande anställning, lön samt övriga arbets- och anställningsvillkor. Detta innebär att EU-medborgare som arbetar i ett annat EU-land skall ha samma rättigheter och skyldigheter, som i staten bosatta medborgare har. Lika rättigheter skall bl.a. föreligga avseende rätten till socialförsäkring. Enligt fördragets artikel 42 skall rådet besluta om sådana åtgärder inom den sociala trygghetens område som är nödvändiga för att genomföra fri rörlighet för arbetstagare. För att uppfylla dessa mål har en omfattande sekundärlagstiftning tillkommit. Här kan bl.a. nämnas förordning 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, som anger de grundläggande reglerna för rätt till sociala förmåner för migrerande arbetstagare. Framställningen nedan kommer dock framförallt att kretsa kring den EG-rättsliga förordningen 1408/71.

¹¹² Ibid, § 15.

¹¹³ Europeiska kommissionen, s. 50f.

¹¹⁴ Lov 2000-07-19 nr. 712 om arbejdsløshedsforsikring mv.

¹¹⁵ Lov 2000-10-16 nr. 943 om sikring mod følger af arbejdsskade.

6.3.1 Förordning 1408/71

Förordning 1408/71 anger hur de olika medlemsstaternas system för social trygghet skall samordnas, för att underlätta den fria rörligheten för personer.¹¹⁶ Det är viktigt att påpeka att förordning 1408/71 inte säger någonting om vilka socialförsäkringsförmåner som skall finnas i en stat eller hur dessa skall finansieras, utan detta är upp till var medlemsstat att själv bestämma.¹¹⁷ Förordningen innebär alltså inte att de nationella systemen helt ersätts. Medlemsstaterna bestämmer fortfarande självständigt vem dess lagstiftning skall försäkra, vilka förmåner som skall utges samt vilka avgifter som skall betalas etc. Förordningen reglerar endast så att de personer som flyttar inom unionen inte hamnar i ett sämre läge än medborgare i de stater dit de kommer. Detta innebär bl.a. att förordningen pekar ut vilken nationell lagstiftning som skall tillämpas på en anställd i varje enskilt fall. Det är viktigt, eftersom stater grundar tillhörigheten till socialförsäkringssystemen på olika principer vilket kan innebära att en arbetstagare i annat fall kunnat bli oförsäkrad eller dubbelförsäkrad. Vidare reglerar förordningen situationer då en person arbetar i olika länder och inte skulle ha rätt till en förmån beroende på att han varit försäkrad för kort tid i varje enskilt land.¹¹⁸

6.3.1.1 Personkrets

Förordningen är enligt dess artikel 2 tillämplig på arbetstagare och deras familjemedlemmar/efterlevande som förflyttat sig från en medlemsstat till en annan inom unionen och som har omfattats eller omfattas av socialförsäkringslagstiftningen i en medlemsstat. Statslösa och flyktingar som är bosatta i en medlemsstat, omfattas också av förordningen. Vidare omfattas gränsarbetare och säsongarbetare av förordningen enligt artikel 1(b) och (c). Enligt fallet *Horst Mieth*¹¹⁹ är ”gränsarbetare”, en person som är anställd och verksam i en medlemsstat men bosatt i en annan stat, dit han/hon återvänder dagligen eller åtminstone en gång i veckan. En säsongarbetare befinner sig till skillnad från gränsarbetare en längre tid, dock maximalt åtta månader, i den andra staten. Förordningen är slutligen även tillämplig på de personer som någon gång tidigare har omfattats av förordningen. Detta avser främst arbetslösa, sjuka och pensionärer.¹²⁰

6.3.1.2 Den kompetenta staten

Eftersom förordningen anger hur de olika sociala trygghetssystemen skall samordnas, innehåller den lagvalsregler som fastställer vilket lands lag som

¹¹⁶ Lotta Westerhäll, *Social trygghet och migration Kommentar till förordningen 1408/71*, Stockholm 1995, 44f.

¹¹⁷ Yvonne Svenström och Göran Lagerström, *EU:s socialförsäkringsregler ur ett praktiskt perspektiv*, Svensk Skattetidning 4/97, s. 340.

¹¹⁸ Europeiska kommissionen, s. 7.

¹¹⁹ Mål 1/85 *Horst Mieth* [1986] ECR 1837.

¹²⁰ Westerhäll, s. 64ff.

skall tillämpas. Reglerna finns upptagna i artiklarna 13-16. Utifrån lagvalsreglerna kan även härledas i vilken stat socialavgifter skall betalas.¹²¹ Enligt artikel 13.1 skall personer, vilka förordningen är tillämplig på, som huvudregel endast omfattas av lagstiftningen i en medlemsstat. Vidare skall enligt st. 2(a), en arbetstagare omfattas av lagstiftningen i det land där han arbetar enligt principen om *lex loci laboris*. Det finns dock undantag från dessa regler. Ett undantag finns i artikel 14.1 vad avser utsända arbetstagare, d.v.s. fall där arbetsgivaren sänder ut arbetstagaren till en annan medlemsstat för att där utföra arbete för arbetsgivarens räkning. Arbetstagaren omfattas i de fallen av utsändningslandets lagstiftning under utsändningstiden (maximalt 12 månader) enligt artikel 14.1(a). I artikel 14.2(b) finns regler uppställda om vilken lagstiftning som skall tillämpas då en person arbetar i två eller flera medlemsstater. Enligt b(i) blir bosättningslandets lagstiftning tillämplig då en person arbetar för samma arbetsgivare i flera länder varav bosättningslandet är det ena. Detta gäller också då en person arbetar för flera arbetsgivare med säte i olika länder. Enligt b(ii) skall lagen i det land där arbetsgivaren har sitt säte tillämpas då personen arbetar för samma arbetsgivare i flera länder varav han inte är bosatt i något av dessa.

6.3.1.3 Förordningens huvudprinciper

Likabehandlingsprincipen: Enligt artikel 3 har personer bosatta inom en medlemsstats territorium, men som befinner sig inom en annan medlemsstats territorium, samma rättigheter och skyldigheter som medborgare i den andra staten. Principen innebär alltså ett förbud mot diskriminering.

Exportabilitetsprincipen: Enligt artikel 10 kan bosättningsvillkor inte upprätthållas för intjänade kontantförmåner vid invaliditet och ålderdom, förmåner till efterlevande, ersättningar i anledning av arbetsolyckor eller arbetssjukdomar samt förmåner vid dödsfall. Detta innebär att dessa förmåner som en person intjänat i en stat skall betalas ut även om personen bor i ett annat land vid tidpunkten för utbetalandet.

Sammanläggningsprincipen: Principen uttrycks inte klart i någon artikel, utan anges istället i de särskilda bestämmelserna om de olika förmånerna.¹²² Principen innebär att en person skall kunna lägga samman försäkrings-, arbets- och bosättningsperioder för att kvalificera sig till förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning. Detta är viktigt eftersom flertalet av förmånerna utgår först efter en viss kvalifikationstid och att en person som exempelvis bor fem år i Sverige och fem år i Danmark inte skall behandlas annorlunda än en person som bor alla tio åren i Sverige.¹²³

¹²¹ Svenström, Lagerström, s. 340.

¹²² Se t.ex. artikel 67 i förordning 1408/71.

¹²³ Westerhäll, s. 177.

6.3.2 Förordning 1408/71:s tillämpning på personer i Öresundsregionen

Huvudregeln för vilken medlemsstats lagstiftning som skall tillämpas är, vilket ovan nämnts, arbetslandets lagstiftning. Detta innebär att dansk lag skall tillämpas på svenskar som arbetar i Danmark. Danskar som arbetar i Sverige får på motsvarande sätt sina förmåner fastställda enligt svensk lag.

Jag kommer nedan att utreda från vilket land som de olika försäkringarna skall betalas ut. Jag anger i varje fall för sig, vilka konsekvenserna blir för arbetspendlare som bor i Sverige och arbetar i Danmark. Det skall observeras att samma förhållande gäller för arbetspendlare som bor i Danmark och arbetar i Sverige.

6.3.2.1 I vilket land skall socialförsäkringsförmånerna betalas ut?

Förmåner vid sjukdom och moderskap

Vid bosättning utanför den kompetenta staten skall förmåner vid sjukdom utbetalas enligt reglerna i artikel 19 i förordning 1408/71. Vilket jag tidigare nämnt delas förmånerna upp i en kontant- och en vårddel. Kontantförmåner betalas ut direkt av den kompetenta staten. Vårdförmåner betalas däremot ut enligt lagstiftningen i bosättningslandet, på den kompetenta statens bekostnad. För gränsarbetare gäller att dessa fritt kan välja om de vill vårdas i bosättningslandet eller i den behöriga staten enligt artikel 20. Det kan vara av vikt att påpeka att en person har rätt till omedelbart nödvändiga förmåner (akut medicinsk vård) i ett land även om han endast vistas där tillfälligt enligt artikel 22.1(a). Kostnaderna skall då betalas av den behöriga staten.

Det ovan nämnda innebär alltså att arbetstagare som bor i Sverige och arbetar i Danmark, får sina kontantförmåner utbetalda från Danmark. Arbetstagaren kan fritt välja från vilken stat vårdförmånerna skall utges, detta sker dock alltid på bekostnad av Danmark.

Förmåner vid invaliditet

Inom EG:s medlemsstater grundas rätten till förmåner vid invaliditet på två olika principer. En del medlemsstater ger ut förmåner så länge arbetstagaren är försäkrad i systemet. Detta innebär att personen endast kan få förmånerna från en stat enligt artikel 39.2. Den andra principen innebär att medlemsstaten utger förmåner grundade på dess intjänande tid och storlek. I detta system behöver inte arbetstagaren vara försäkrad vid invaliditetens inträde, utan försäkringsperioderna kan sparas.¹²⁴

För de personer som arbetat i det första systemet och sedan flyttar till en medlemsstat där rätten till invaliditetsförmån är knuten till försäkringstidens

¹²⁴ Westerhäll, s. 266.

längd, kommer förmåner ges ut från det senare systemet. Ett tillgodoräknande kommer dessutom att ske av försäkringsperioden i den första staten enligt kapitel 3 i förordningen. Förmåner utges alltså i relation till försäkringstiden i varje land. I det fallet då en person istället flyttar från en medlemsstat vars system bygger på försäkringstidens längd, till en medlemsstat där förmånen utgår så länge man är försäkrad, kommer förmåner på samma vis att kunna erhållas från båda staterna.¹²⁵

Familjeförmåner

Med familjeförmåner avses de vård- och/eller kontantförmåner som är avsedda att täcka en familjs utgifter enligt artikel 1(u)(i). I begreppet familjeförmåner ingår även familjebidrag, vilket innebär periodiska kontantförmåner som utges på grundval av antal familjemedlemmar och deras ålder enligt 1(u)(ii). Familjeförmånerna finns reglerade i förordningens kapitel 7. Enligt artikel 72 skall det vid fastställande av förmånerna i en stat även beaktas försäkrings- eller anställningsperioder som fullgjorts i någon annan medlemsstat. En arbetstagare har rätt till förmåner för sin familj från den kompetenta staten som om hans/hennes familj skulle varit bosatt där enligt artikel 73. I de fall då föräldrarna arbetar i olika stater och därmed har rätt till familjeförmåner för samma barn, skall ett belopp utbetalas enligt nivån i barnets bosättningsland. Om nivån på familjeförmånerna i den andre förälderns stat är högre än i barnets bosättningsstat, skall det överstigande beloppet betalas ut av den staten enligt artikel 76.

Av detta följer att en i Sverige bosatt person som arbetar i Danmark, erhåller familjeförmåner från Danmark såvida inte maken/makan arbetar i Sverige. Då gäller nämligen att förmånerna skall utbetalas från Sverige.

Pensionsförmåner

Pension intjänas från arbetslandet. Då en arbetstagare arbetat i mer än ett land läggs intjänningstiden ihop enligt principen om sammanläggning i artikel 45. Pensionen betalas sedan ut till arbetstagaren, oavsett var han befinner sig enligt artikel 10. Beräkningen av hur stor del av pensionen som skall betalas från varje land sker sedan i enlighet med reglerna i artikel 46.

En i Sverige bosatt person som arbetar i Danmark får alltså sin pension från Danmark. Om personen tidigare arbetat i Sverige, får han dock viss del av pensionen från Sverige.

Arbetslöshetsförmåner

Förmåner vid arbetslöshet regleras i förordningens sjätte kapitel.¹²⁶ Vid arbetslöshet gäller att ansökan om arbetslöshetsersättning lämnas in i det land där personen var försäkrad precis innan han blev arbetslös. I de fall då arbetslöshetsersättningen grundar sig på tidigare lönenivå, beaktas endast de löner som personen fått i senaste anställningslandet enligt artikel 68.1. För

¹²⁵ Frans Pennings, *Introduction to European Social Security Law*, Tilburg 1994, s. 151ff.

¹²⁶ Westerhäll, s. 405.

gränsarbetare gäller att förmåner utges enligt lagstiftningen i bosättningslandet. Regeln tillkom för att det antogs att gränsarbetare skulle ha fastare anknytning till bosättningslandet än verksamhetslandet och att det därför var troligast att personen skulle hitta ett nytt jobb där.¹²⁷ För de personer som söker arbete i ett annat land efter att de blivit arbetslösa gäller att de måste ha stått till arbetsförmedlingens förfogande i den stat där de får arbetslöshetsersättning ifrån i minst fyra veckor. De måste sedan anmäla sig på arbetsförmedlingen i utlandet inom sju dagar. Arbetslöshetsersättning betalas då ut i högst tre månader. En förlängning kan medges då personen återvänder hem innan tre månaders fristen.¹²⁸

Av detta följer att om en i Sverige bosatt person som arbetar i Danmark blir arbetslös, är han att anses som arbetslös i Sverige och är därför berättigad till arbetslöshetsförmåner från Sverige.

Arbetskadeförmåner

Enligt förordningens artikel 52 skall en arbetstagare som råkar ut för ett olycksfall i arbetet eller ådrar sig en arbetssjukdom, erhålla vårdförmåner från bosättningsstaten på bekostnad av den behöriga staten. I artikel 53 anges dock att en gränsarbetare kan välja att få ut vårdförmåner i den behöriga staten direkt. Kontantförmåner utges direkt av den behöriga staten.

En i Sverige bosatt person som arbetar i Danmark, får alltså vid arbetsskada utbetalt kontantförmåner från Danmark. Arbetstagaren kan välja från vilken stat som vårdförmåner skall utges, men kostnaden kommer att belasta Danmark.

¹²⁷ Europeiska kommissionen, s. 16ff.

¹²⁸ Förordning 1408/71, artikel 69.

7 Slutsatser

Arbetspendlare i Öresundsregionen betalar, som huvudregel, skatt i den stat de arbetar. Personer som bor i Danmark och arbetar i Sverige beskattas enligt SINK med 25%, men saknar möjligheter att göra avdrag. Personer som bor i Sverige och arbetar i Danmark kan välja att bli beskattade som begränsat skattskyldiga eller som särskilda gränsgångare. Oavsett vilket alternativ de väljer är skatten lika hög som för i Danmark obegränsat skattskyldiga. Trots detta föreligger inte samma avdragsrätt som för de obegränsat skattskyldiga. Avdrag kan nämligen endast göras för de kostnader som har samband med arbetstagarens personliga- och familjesituation.

De svenska reglerna är som huvudregel mer fördelaktiga mot utomlands bosatta, än de danska reglerna. Ändå så är det de svenska reglerna som kan strida mot EG-rätten. Ett brott mot diskrimineringsförbudet kan föreligga i de fall då personer, som är bosatta i Danmark men som arbetar i Sverige, har en låg inkomst samtidigt som de har stora utgifter. Besparingen av den lägre beskattningen väger nämligen inte upp förlusten av avdragsförbudet. De begränsat skattskyldiga kommer därigenom i en mindre fördelaktig position än de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Motsvarande problem förekommer inte i den danska skattelagstiftningen, eftersom denna ändrats sedan EG-domstolens beslut i fallet *Schumacker*.

Jag anser att den svenska SINK måste förändras. Ett tänkbart alternativ är att låta de arbetstagare som intjänar merparten av sina inkomster i Sverige, beskattas på samma sätt som de i Sverige obegränsat skattskyldiga. Arbetstagarna får visserligen en högre skatt, men kompenseras med avdragsrätt. Jag är medveten om att den svenska skattemyndigheten kommer att få en ökad arbetsbörda med administreringen av de danska deklARATIONERNA. Detta kommer dock uppvägas med ökade skatteintäkter då danskarna kommer att bli hårdare beskattade. Vad sedan avser problemet med skatteundandragande för de personer som lämnar Sverige utan att betala skatt, menar jag att Danmark och Sverige har en så god relation att detta lätt kan förhindras. Förslaget med att ändra SINK med ett system liknande det danska "valfria" systemet, anser jag inte vara särskilt lyckat. Det leder nämligen endast till onödigt krångliga regler med stora problem för den enskilde individen.

I den andra delen av min uppsats har jag behandlat de sociala trygghetssystemen i Öresundsregionen. De förmåner som utges i Danmark och Sverige är i stort sett samma. Det föreligger dock vissa skillnader. Som exempel kan nämnas sjukvården vilken är gratis i Danmark men som kostar i Sverige. Överlag så förefaller det annars som att det svenska sociala trygghetssystemet är mer omfattande än det danska. Den största förklaringen till detta tror jag beror på hur mycket medel som avsätts till

socialförsäkringssystemen. I Sverige utgår hela 32% av arbetstagarnas bruttolön till socialförsäkringssystemet, medan motsvarande siffra i Danmark endast är 8%. Det är viktigt att påpeka att det är arbetsgivaren som står den direkta kostnaden för socialförsäkringssystemet i Sverige, medan det är arbetstagarna som står kostnaden i Danmark. För att koordinera de olika systemen vid arbetspendling mellan länderna, används den EG-rättsliga förordningen 1408/71. Förordningen är bl.a. tillämplig på arbetstagare som förflyttat sig från en medlemsstat till en annan inom unionen och som har omfattats eller omfattas av socialförsäkringslagstiftningen i en medlemsstat. Dessutom finns det speciella regler för gränsarbetare och säsongarbetare. Förordningen säger ingenting om vilka försäkringar som skall utbetalas utan endast vilket lands lag som blir tillämplig i olika situationer. Av detta följer indirekt var de sociala förmånerna skall utbetalas. Huvudregeln är att arbetstagare skall omfattas av lagen i arbetslandet, enligt principen om *lex loci laboris*. Att det är arbetslandets lagstiftning som skall tillämpas innebär inte alltid att det är arbetslandet som skall utge förmånen. Utbetalande land och utgivande land skiljer sig nämligen åt beroende på vilken förmån det är frågan om. Som exempel kan här nämnas att kontantförmåner vid sjukvård betalas ut direkt av arbetslandets lagstiftning, medan vårdförmåner betalas ut enligt lagstiftningen i bosättningslandet. Dessutom finns det specialregler för gränsarbetare vilket medför att dessa fritt kan välja mellan att vårdas i bosättningslandet eller i arbetslandet.

Sammantaget anser jag att systemen med beskattning och sociala trygghetssystem är uppbyggda på ett väl fungerande sett ur ett EG-rättsligt perspektiv. Det finns dock fortfarande nationella regler som måste harmoniseras för att kunna skapa en enhetlig problemfri inre marknad på dessa båda områden.

Käll- och Litteraturförteckning

Europeiska kommissionen, *Din socialförsäkring när du flyttar eller reser inom Europeiska unionen*, Luxemburg 1997

Johansson, Gunnar, Rabe, Gunnar, *Det Svenska Skattessystemet*, fjortonde upplagan, Göteborg 2001

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter, Silfverberg, Christer, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt, del 1*, åttonde upplagan, Lund 2001

Mattsson, Nils *Svensk Internationell Beskattningsrätt*, 13 upplagan, Göteborg 2000

Michelsen, Aage, *International Skatteret*, andra upplagan, Köpenhamn 1996

Pelin, Lars, *Internationell Skatterätt ur ett svenskt perspektiv*, andra upplagan, Lund 2000

Pennings, Frans, *Introduction to European Social Security Law*, Tilburg 1994

Rabe, Gunnar, *Skattelagstiftning - Lagar och andra författningar som de lyder den 1 januari 2001*, upplaga 01:1, Stockholm 2001

Riksskatteverket, *Handledning för internationell beskattning*, Avesta 2000

Sandström, Carl Olof, *Svenska Dubbelbeskattningsavtal*, tredje upplagan, Kristianstad 1993

Ståhl, Kristina, Österman, Roger Persson, *EG – Skatterätt*, Uppsala 2000

Svenskt Näringsliv, *Försäkringar på arbetsmarknaden enligt lag och kollektivavtal 2001*, 23:e upplagan, 2001

Tivéus, Ulf, Köhlmark, Anders, *Internationella skattehandboken*, fjärde upplagan, Kristianstad 2001

Westerhäll, Lotta, *Social trygghet och migration Kommentar till förordningen 1408/71*, Stockholm 1995

Artiklar

Bergström, Sture, *Rätten till fri etablering inom EU ur inkomstskatterättslig synvinkel*, Skattenytt 2000

Boman, Mikael, *Den skattemässiga behandlingen av inskränkt skattskyldiga gränsgångare i Sverige efter Schumacker-målet*, Skattenytt 1995

Brandt, Peter, *Sweden*, European Taxation, 2000

Bäckström, Peter, Tyllström, Rolf, *Metodbyte i skatteavtal – en probleminventering*, Svensk Skattetidning 1998

Ekkehart, Reimer, *Germany*, European Taxation, 2000

Guilloteau, Francois, Linz, Sonja, *Luxembourg*, European Taxation, 2000

Muchler, Stephan, Krobeck, Lars, *Lös de regionala skatteproblemen*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-11-21

Mutén, Leif, *Credit-metod eller exempt-metod i dubbelbeskattningsavtal – en principfråga?*, Svensk Skattetidning 1993

Nyström, Hans, *Skattemyter drabbar regionen*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-10-09

Olshov, Anders, Ydstedt, Anders, Nilsson, Lennart, *Lika regler bäst för Öresund*, Dagens Industri, 2001-06-30

Rempler, Helena, Persson, Anna Malin, *EG-rättens förbud mot diskriminering och de grundläggande friheternas inverkan på nationella bestämmelser avseende direkt beskattning*, Svensk Skattetidning 10/2000

Rouwers, R.W.G., *Netherlands*, European Taxation, 2000

Sjö, Björn, *Danmark redo ändra skatteregler*, Sydsvenska Dagbladet Snällposten, 2001-08-13

Svenström, Yvonne, Lagerström, Göran, *EU:s socialförsäkringsregler ur ett praktiskt perspektiv*, Svensk Skattetidning 4/97

Förarbeten

Proposition 1990/91:107 om beskattning av inkomst av tjänst från Sverige m.m.

Proposition 1996/97:44 Dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

SOU 1993:115 om social trygghet och EES

Svensk Lagtext

Lag (1947:529) om allmänna barnbidrag
Lag (1962:381) om allmän försäkring
Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring
Lag (1986:378) om förlängt barnbidrag
Lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta
Lag (1991:1047) om sjuklön
Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna
Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring
Socialförsäkringslagen (1999:799)
Inkomstskattelag (1999:1229)
Socialavgiftslagen (2000:980)
Lag (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Dansk Lagtext

Bekendtgørelse 1991-09-11 nr. 645 om adgang till laegehjælp efter sygesikringsloven

Lov 1922-04-10 nr. 149 om indkomstskat till staten
Lov 1998-07-01 nr. 509 om offentlig sygesikring
Lov 1999-10-13 nr. 770 om Kommunal indkomstskat
Lov 2000-10-04 nr. 916 om opkrævning af indkomstskat samt kommunal og amtskommunal ejendomsvaerdiskat for personer mv
Lov 2000-03-02 nr. 147 om dagpenge ved sygdom eller fødsel
Lov 2000-05-26 nr. 385 om social pension
Lov 2000-07-19 nr. 712 om arbejdsløshedsforsikring mv
Lov 2000-08-16 nr. 775 om påligningen af indkomstskat till staten
Lov 2000-09-04 nr. 846 om en børnefamilieydelse
Lov 2000-10-04 nr. 914 om Arbejdsmarkedets Tillaegspension
Lov 2000-10-04 nr. 918 om indkomstskat for personer
Lov 2000-10-16 nr. 943 om sikring mod følger af arbejdsskade

Övrigt

Eyben, Bo von, Norgaard, Jorgen, Pedersen, Jan, *Karnovs Lovsamling*, 16:de upplagan, Köpenhamn 2000

Rabe, Gunnar, *Skattelagstiftning* Lagar och andra författningar som de lyder den 1 januari 2001, 01:1, Stockholm 2001

Jan Backman m. fl., Motion till riksdagen 1996/97:Sk28

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, undertecknad i Rom den 25 mars 1957

Förordning 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

Internetsidor

http://www.rsv.se/skm_malmo/op_arb_sv_inkomstskatt_skm12.html, 2001-09-13 (informationssida från skattemyndigheten i Malmö)

http://www.erhverv.toldskat.dk/display.asp?mode=2&o_id=90429&ov_id=0, 2001-11-05 (informationssida från Danmarks motsvarighet till Riksskatteverket)

www.danmark.dk(informationssida från den danska staten)

<http://www.oresunddirekt.com/se/tema.asp?page=dept&objno=1786>

(informationssida från den svenska och danska staten om förhållandena i Öresundsregionen).

Rättsfallsförteckning

Mål 26/62 *Van Gend en Loos*, [1963] ECR 1

Mål 152/73 *Sotgiu*, [1974] ECR 153

Mål C-8/74 *Dassonville*, [1974] ECR 837

Mål 1/85 *Horst Miethe*, [1986] ECR 1837

Mål C-175/88 *Biehl*, [1990] ECR I-1779

Mål C-78/90 *Campagne commerciale de l'Ouest*, [1992] ECR I-1847

Mål C-204/90 *Bachmann*, [1992] ECR I-249

Mål C-300/90 *Kommissionen mot Belgien*, [1992] ECR I-305

Mål C-279/93 *Schumacker*, [1995] ECR I-225

Mål C-415/93 *Bosman*, [1995] ECR I-4921

Mål C-80/94 *Wielockx*, [1995] ECR I-2493

Mål C-107/94 *Asscher*, [1996] ECR I-3089

Mål C-18/95 *Terhoeve*, [1999] ECR I-345

Mål C-118/96 *Safir*, [1998] ECR I-1897

Mål C-264/96 *ICI*, [1999] ECR I-4695

Mål C-311/97 *Royal Bank of Scotland*, [1999] ECR I-2651